30 OCAK 1976 BEŞ LİRA

Sebil

5

Siyasi, Edebi, Tarihi
HAFTALIK GAZETE

herşey hak için

Sahib ve Başyazar
KADİR MISIROĞLU

AĞIR TOPUNUN NAMLUSU ÇATLAYAN

C.H.P Telâşta

C.H.P Telâşta

İNÖNÜ'DEN ESEN RÜZGÂR...

Bugün herkesçe anlaşılmıştır ki; 27 Mayıs İhtilâli İnönü'nün iktidar hırsına âlet edilmiş genç zâbitler eliyle gerçekleşmiştir. Bunu kavramakta gecikmeyen büyük Türk Milleti, bu haris ihtiyâra derin bir kin duymaya başlamıştı. O'nun siyasî hayata başladığı günden beri rakiplerini en nâmertçe usullerle harcamaktan büyük bir zevk duyduğu herkesçe bilinen bir gerçekti. Bu hırsın en son kurbanlarından biri de, 1950 yılında eline 27 yıl müddetle ihmâl edilmiş çıplak bir Türkiye geçmiş bulunan ve onu nâmütenâhi eserle süsleyerek milletin kalbini fetheden Menderes olmuştur. Rahmetlinin aşırı iyi niyeti ve temiz kalbliliğinden istifâde ederek O'na karşı zinde kuvvetleri (!...) tahrik eden İnönü, 1960 yılında on yıllık bir ayrılıktan sonra iktidâr koltuğuna kavuşmanın heyecanıyla Çankaya Köşkü'ne koşmuştu. Fakat ihtilâlciler arasına karışan bâzı zevâtın mani oluşlarıyla bu emelini o an için gerçekleştiremeyen İnönü, DP'nin kapatılmasıyla yuvasız kalan büyük kitleyi bölmek üzere müteakip partiler kurdurmuştur. Fakat yine de iktidar yolunun kendisine açılmasından emin olamadığı için o güne kadar denenmemiş bir takım usullerle 1961 Anayasa'sına «devlet içinde devlet» hüviyetinde bir takım yeni müesseselerin kurulmalarını sağlayan hükümler koydurmuştur. «Anayasa Mahkemesi» ve «TRT» gibi bu yeni müesseselerin kadrolarını kendine ve mümini olduğu bâtıla inanmış yeminli adamlariyle doldurarak istikbâlini garantilemek ve kendinden gayrının hükûmet olmasını önlemek yolunu tutmuştu.

Gerçekten TRT'nin başına getirdiği Adnan Öztrak, vaktiyle CHP Meb'usları arasında o'nun en sâdık adamlarından biri olan Faik Öztrak'ın oğluydu. Doğduğu andan itibâren evinde CHP havasını teneffüs ederek yetişen Adnan Öztrak, İnönü'nün bu defa «Ortanın Solu» sloganiyle CHP'yi esâsen bulunduğu sol noktadan daha da sola kaydıran yeni hareketinin gönüllü taraftarlarından biriydi. Bu sebeple TRT, daha O'nun zamanında sol militanlarca işgâl edilmiş bulunuyordu.

TRT'de İnönü devrinde esmeye başlayan rüzgâr artık fırtına hâlini almıştır...

VE SONRASI...

Adnan Öztrak'ı tâkiben bu müessesenin başına gelen Musa Öğün Paşa'nın zamanında nisbi bir duraklama geçiren sol kadrolaşma, O'nun halefi İsmail Cem İpekçi zamanında akla durgunluk verecek derecede hızlanmıştı. Gerçekten mevcûdu altı bine varan TRT kadrosuna kimler girmemişti. CHP, İnönü'nün solculuğunu bile nâkâfi addeden Ecevit Ekibi tarafından işgâle uğrarken, TRT de buna paralel olarak sol militanların işgâl ve istilâsına mâruz kalmaktaydı. İsmail Cem İpekçi'nin bu vazifeden alınması, TRT'yi komünizm propagandası için bir «ağır top» olarak kullanan CHP'yi telâşa düşürmüştü. Zira; İsmail Cem İpekçi'nin yerine tâyin edilen Prof. Yalçıntaş, talebelik yıllarından beri milliyetçiliği ve komünizm aleyhtarlığı ile tanınmış bir kimseydi. Bu bakımdan O'nun TRT'de yuvalanan sol militanların düzenlerini bozacağından korkuluyordu. Gerçekten bu korku ile İsmail Cem İpekçi'nin soydaşı Emil Gâlip Sandalcı ve vaktiyle solun adından pek bahsedilmediği bir devirde sahibi bulunduğu gazetede «Kurtuluş yolu solculuktur!..» diye manşetler atan Cemil Sâit Barlas'ın oğlu Mehmed Barlas gibi kimseler atılmalarını beklemeden kendileri sıvışıp TRT'den uzaklaşma yolunu tutmuşlardır. Ancak on onbeş kişiyi geçmeyen bu gibi gönüllü ayrılmalara, Prof. Yalçıntaş'ın, —içinde bulunduğu hukûki imkânsızlıklara rağmen— büyük bir ferâsetle yirmi yirmi beş kişi daha yolcu etmesi eklenince CHP'nin bu ağır topunun namlusu endişe verici

TRT
TRT
TRT
TRT
TRT
TRT
TRT
TRT
TRT SÖZLÜĞÜ
TRT
TRT

Arapça düşmanlığında başı çeken TRT'nin mensuplarına rehber olmak üzere bastırdığı «TRT Lügati» nin kapağı.

bir sûrette çatlamış oluyordu. Bu yüzdendir ki; CHP ve onun emrindeki sol basın, bir takım hukûki safsatalarla Cem adına ağıtlar düzmeye ve O'nun yeniden TRT'ye dönmesini sağlamak maksadıyle hukûku zorlayıcı bir mânevi baskı ihdâs etmeye medar olmak üzere vâveylâlarına devam edip durmuşlardır.

Halbuki, TRT Umum Müdürlüğü için konulmuş olan istisnâi memûriyet kaydının iptal edilen onbir sayılı Kararnâme muvâcehesinde artık ağza dahi alınacak bir mes'ele haline gelmesi gerçeği, sol basın ve CHP militalarının kulaklarına bir türlü girmiyordu.

TRT etrafında koparılan kızılca kıyamet devam ederken, hükûmet, TRT İdâre Hey'eti azası olması dolayısı ile bu müessesenin iç yüzüne son derecede vâkıf bulunan Prof. Karataş'ı, Yalçıntaş'dan boşalan Umum Müdürlüğe tayin etmiş, ve bu tâyinin Çankaya'ca tasdikini de sağlamıştır. Prof. Yalçıntaş'ın namlusunu küçük ölçüde çatlattığı CHP'nin bu ağır topu, Prof. Karataş'ın tâyini ile tâmir kabul etmez bir sûrette daha da çatlayarak artık CHP militanlarınca işe yaramamak derecesinde yara almıştır.

İÇERİDE KİMLER VAR...

İşte CHP militanlarının Reisicumhur'a kadar dil uzatmalarına sebep teşkil eden asabiyetin asıl sebebi budur. Zira, TRT'ye mevzilendirdiği anarşistlerin her birinin altındaki sandalyeler daha şimdiden titremeye başlamıştır. Çünkü, Prof. Karataş, selefi gibi teenni ile hareket etmek niyetinde gözükmemektedir. Umum Müdürlük sandalyesine oturduğu andan itibâren zecri tedbirler almaya başlaması ve bu müesseseyi kendi ekibiyle yürütmek kararında bulunduğunu söylemesi, bütün sol cephe mensuplarını tedirgin etmiştir. Bugüne kadar tıkırında giden sol propagandanın TRT'den kapı dışarı edilmesi tehlikesi belirmiştir. Bu da CHP için doğrusu katlanılabilecek bir fedâkârlık değildir. Çünkü, bir Çetin Altan'ın oğlu, bir «Mekteplerde din dersleri okutulmasının Anayasa'ya aykırı olduğunu iddia ederek dâvâ açan» Bülent Nûri Esen'in oğlu Selim Esen, TRT kadrosundadır. Ama hepsi bu kadar mı? Geçen yıl, kızıl anarşistlerin nâşir-i efkârı olan «Aydınlık Dergisi» komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle kapatılınca, bu kararı, protesto eden beyannâmeyi TRT adına imzalayan Sezâi Çolakoğlu, Jülide Gülizar, Özdemir İnce, Erkan Oyal... ve arkadaşlarından ibaret on kişi, halen TRT'de çalışmaktadırlar. Bir marksist Hüseyin Demirhan, haber kısmını, Umum Müdür adına murâkabe etmeye devamdadır. İstanbul haber alma şûbesinin başında bulunan Ahmed Oktay Börteçene de marksist değil midir? Nihâyet İsmail Cem İpekçi'nin bu müessesenin başından alınmasını protesto eden beyannâmeye imza koyan ikiyüz solcu da, hâlen TRT bünyesinde çalışmakta değil midirler?! 12 Mart'tan sonra karıştığı anarşist hareketlerin hesâbını veremiyeceği için kaçan ve hâlen de kayıp olan Nuri Çolakoğlu'nun karısı Sezi Çolakoğlu ile Köy Enstitülü aşırı solcu Ümit Kaftancıoğlu (asıl adı Garip Tatar) gibi bir diğer marksist TRT'de çalışmakta değil midir? Bunlar saymakla bitmezler ki... Netice olarak şunu söyleyebiliriz:

BİR ATEŞTEN GÖMLEK...

TRT kadrosunda beş binin üstündki personelin en az üç bini sola açık kimselerdir. Bunların asgari üç yüzü icâbında tetiğe davranabilecek anarşistlerdendir. Geri kalanlar için de «milliyetçi» diyebileceklerimiz, bir elin parmaklarından fazla değildir. Bu durumda Prof. Karataş'ın sırtına ateşten bir gömlek giydiğini kavramak güç olmasa gerektir. Ancak kararlı davranışlarıyla bu yükün altından kalkabileceğine inanmaktayız. Elverir ki, CHP'nin cihet-i askeriyeyi tahrik için kasten ortaya attığı «Atatürk düşmanlığı» balonu delinebilsin!.

NETİCE...

Gerçekten CHP, TRT'ye yerleştirdiği anarşist ve komünistlerin temizlenmek tehlikesinden duyduğu endişeyi gidermek için dolaylı bir yoldan gitmekte ve hasmını «Atatürk düşmanlığı» silâhı ile yere vurmaya çalışmaktadır. Halbuki bunların M. Kemal Paşa ile de hiç bir alâkaları bulunmadığı, O'nu «Burjuva Kemal» tâbiriyle istifaf ettikleri mahkeme zabıtlarına kadar intikal etmiş bir gerçektir. CHP, komünizm ve anarşizme yataklık etmeye devam edebilmek için, TRT gibi müessir bir silâhtan elbette mahrum kalmak istemiyecektir. Böyle bir silâhı komünizmin emrinde kullanabilmek ve asıl maksadını bir takım mâsumâne iddialarla setredebilmek için yapmıyacağı tezvirât yoktur. Zâten, tabiatları ve metodları bu sahada kendilerine büyük bir başarı vaadetmektedir. Ancak, bu defa Türk milletinin idreci kadrosuyla da CHP'nin ustalıkla saklamaya çalıştığı acı gerçeği isâbetle teşhis etmiştir. Onun TRT üzerindeki ümitlerini söndürmeye ve çanına ot tıkamaya kararlıdır. Bu günkü MC Hükûmeti, hiç bir şey yapmasa bile TRT'yi CHP'nin borazanı olmaktan çıkarıp milletin gerçek hissiyâtına tercümân kılabildiği takdirde, gelecek seçimlerde millet huzuruna alnı ak olarak çıkabilir. Yalnız bu bile, onların milletçe takdir ve tasviblerine mazhar olabilmlerini sağlamaya kâfidir.

Zira, büyük Türk Milleti, solun canhıraş vâveyâları karşısında TRT'nin ehemmiyetini bir kere daha anlamış ve öteden beri milliyetçiliği ile tanınmış bulunan Karataş'ın tâyini ile elem dolu yüreği ferahlamıştır. Bu tâyinle ağır bir yara alan CHP'nın topu, artık susacaktır! Kızılcıkların feryâd ve tezvirâtı bu mukadder neticeyi değiştirmiyecektir!.

12 Mart sonrası hâdiseleriyle CHP militanlarını yakinen tanımış bulunan şerefli Türk Ordusu da Ecevit ekibi'nin tahriklerine asla iltifat etmiyecektir!..

« BU MU CUMHURİYET ? »

Sebil

Hatırat

K. Karabekir Paşa

— V —

İçlerinden biri:

«— Paşam, biraz görüşmek istiyoruz, kapıyı açar mısınız..?» Dedi..

«— Sen kimsin...?»

«— İstanbul Emniyet Müdürü Fehmi!...»

«— Bu saat görüşme saati değildir. Daha iki saatlik uykumuz var. Ne söyliyeceksen, kısaca oradan söyle, cevap vereyim...»

Kalabalık içinden bir başkası elini ve kafasını uzatarak kendisini gösterdi; Bu bizim sınıftan Aziz Şehreminli idi... Bu bir aralık jandarma zabiti idi... Şimdi bunların arasında demek sivil polislikte... Harbiyede, güruh dediğimiz zümrede, yani çalışmaz, haylaz, külhanbeyi fasilesinden olduğundan tanışmaklığımız uzaktan idi...

«— Sen ne arıyorsun Aziz Efendi?» Diye sordum..

«— Rica ederiz, lûtfen kapıyı açınız, görüşeceğiz...» Dedi.

«— Çoluk - çocuk uykuda iken bu ne vaziyettir.. Neden iki saat sonra gelmediniz?.. Ne görüşecekseniz, söyleyin bakalım.» Dedim.

«— Bu vaziyette nasıl olur?. Çok rica ederiz kapıyı açın!» Dedi...

«— Köşkümü mü arıyacaksınız.» Dedim...

«— Evet!» dedi.

«— Peki, geliyorum...» Bu varan üç oluyor!» Dedim... İndim kapıyı açtım.»

VARAN ÜÇ

Ortada yok iken suç,
Basıldı üç kere evim,
Ve götürüldü bütün emeğim..
Yetmiş polis sivil resmî
Sarıyorlar erken evimi;
Ev halkı çırpınır ağlar,
Sağırdır duymaz ağalar!..
Toplarlar bütün yazımı,
Almak isterler bütün mazimi.
O mazim ki, herkes bilir;
Kopmaz yerinden, eğilir...
Zamanı gelince dimdik
Doğrulur, fakat şimdilik
Sussam şüpheli bakarlar,
Yazsam toplayıp yakarlar.
Hak oyunu üç derdim ben;
Dördüncüden kork artık sen!

Tam 16 kişi ve köyümüzün iki muhtarı içeri girdiler. Etrafta 50 kişi saydım.. Meğerse çamların altındaki büyük havuzda da adamlar varmış... Sayıları 70 imiş!

Bu gülünç manzarayı Ankara'da da görmüştüm.. Benim için gülünç olan bu manzara, aile ve çocuklarım için böyle değildi... Ben hayatımın en kıymetli yıllarını düşman karşısında geçirmiştim. Gülerek kavgaya alışkındım... Fakat 7 yaşındaki ikiz yavrularım Emel ve Hayat, rahatsız olan refikam İclâl için iş böyle değildi..

Refikam da uyanmış haykırıyordu...

«Bu mu Cumhuriyet!..»

....

Bu haykırmayı gelenlere karşı da yaptı.. Polisler ses çıkarmadılar. Refikamı teskin ettim.. Dedim:

«Bana Şarkılı İbret yazacağına İstiklâl Harbine ait eser yaz dediler. Ben de yazdım.. Ben medenî borcumu verdim.. Onlar da şimdi şarkısız ibret yazıyorlar! Müsterih ol, aman küçükler uyanmasın; yanlarından ayrılma.. Uyanırlarsa da kalabalığı gösterme... Yavrucukları korkutmayalım... Refikam yukarı çıktı...

Emniyet Müdürü her kapıya polisler dikti... Her katta ikişer tane vardı... Bodrumu da ihmal etmedi.. Beş - altı kişiyle de benim çalışma salonuma girdiler. Sanki bizim köşk İstanbul Polis Dairesi idi...

Fehminin elinde bir arama emri vardı.. Ben uzun koltuğa gecelik kıyafetimle oturdum.. Onlar her tarafı altüst etmeye başladılar.. El yazısı ile neyi buldularsa topladılar...

Bu marifet tam 4,5 saat sürdü. Her yeri alt - üst ettiler.. Hususi eserlerim, askeri dosyalarım, hep bir yere yığıldı... Tam 95 dosya 4 büyük çuvala dolduruldu. Bir de zabıt varakası yazdılar... Bir suretini istedim, verdiler fakat imzalamadılar.. Müddei umumiliğe vereceklerinin altına Fehmi, Şube Muavini İsmail Rasih ile birkaç memur ve iki muhtar imzaladılar...

Çuvalların ağzını dikerken ve çuvallar çıkartılırken; Fehmi emir veriyordu:

«— Aman dikkat edin!... Trenler geçerken görülmesin.»

Kapıları çekip trenlere karşı siper yapmak istemelerine mani oldum. Dedim:

«— Yaptığınız bir vazife ise halktan utanmamalısınız!... Kapılarım açık kalacaktır.. Neden utanıyorsunuz?. Aldığınız eserler bu millete karşı yaptığım vazifelerin teferruatını gösterir... Bir çokları da milletimizin uyanması için tecrübelerim, fikirlerimdir.. Hürmetle taşıyınız!..»

Fehmi —ki soyadını Vural koydu— çuvalları mühürleyince sıvıştı gitti. Arkadan iki sivil polis çuvalları otomobile taşıyacaklardı.. Bunlar ağlamaya başladılar.. Ve şöyle söylediler:

«— Paşam bizi af et.. Sana büyük hürmet besliyoruz.. Bu ağır vazifeye tayin olduğumuzdan dolayı büyük iç acıları duyuyoruz...»

Dedim:

«— Eksik olmayın... Yalnız bu vazifenizin ağırlığını, yani hayatını bu millete vakfetmiş, milletin istiklâl ve hürriyeti için herkesle boğuşmaktan çekinmemiş olan Karabekir'e karşı 5.5 saattir yapılan marifetleri herkese anlatınız.. Götürdüğünüz 95 dosya benim 30 yıllık emeğimdi... Ki tam 44 eser teşkil eder... Bunları da milletimizin yükselmesi için yazdım.. Bu vazifede duyduğunuz ağırlığı, sözlerimi bildiklerinize söyledikçe hafiflersiniz.»

(Devamı var)

başyazı

Sağ Cephe'de Mütâreke İhtiyacı ve Sebil

Biz, sen - ben dâvâsı yüzünden cihânın en büyük ve şanlı Devleti'ni kaybetmiş bir milletin çocuklarıyız. Bu kayıp, akla durgunluk verecek derecede dar bir zaman çerçevesi içinde vâki' olmuştur. Hâlâ aramızda Yemen'de, Trablusgarb'da, Kafkas Dağları'nda ve Galiçya'da harbetmiş gâziler mevcuttur. Bir nesil içinde onüç milyon kilometre mesâhaya varan azametli bir cihan İmparatorluğundan, bugünkü küçük Türkiye hâline gelmenin safha safha elîm fâciaları yaşanmış fakat bunlardan hakkiyle ders ve ibret alınmamıştır.

Düşman, o yüce Devletin muhtelif unsurları arasına müthiş bir kin ve nefret tohumları ekerek onların birbirlerini yıpratıp tüketmelerinden müstefîd olmuştur. Fakat Hristiyan Batı Âlemi'ne karşı, İslâm Dünyası'nın bayraktarlığını yapan ve nev-i şahsına münhasır İslâm Dünyâ görüşünü temsil eden milletimize oynanan bu şeytânî oyun, henüz bitmiş değildir. Bu oyunun değişen şartlar ve imkânlar muvâcehesinde, mantık ve mâhiyeti aynı çapı daha küçük ve fakat ehemmiyeti daha fazla olan yeni bir safhası içinde bulunmaktayız.

Osman Gâzî, târihlerimizin müştereken kaydettiklerine nazaran, okuma yazması olmayan ümmî bir insandı. Fakat kurduğu devlet dörtyüz yıl müddetle zirveye doğru tırmanmış, ancak ondan sonra değişen Dünya şartlarına intibak edemiyen bir takım devlet adamlarının elinde inhilâl alâmetleri görülmeye başlamıştı. Halbuki bugünkü devletimiz, Türkiye Cumhuriyeti, memleketin en yüksek tahsil müesseselerinden mezun eşhâsın eliyle kurulmuştur. Böyle olduğu halde, kurulduğu günden beri ictimâî sarsıntılardan bir türlü kurtulamamakta ve istikrâra kavuşamamaktadır .O derecede ki; üç buçuk anarşistin vatanı baştan başa ızdıraba garkeden hareketleri karşısında zaafa uğranılmakta ve milliyetperver sîneler devletin bekâsı endişeleriyle dolu bulunmaktadır. Bunun iki temel sebebi vardır: Bunlardan birisi, bu devleti kuranların, Osman Gâzi'nin aksine milletin iman ve hissiyâtına zıd bir dünya görüşüne bağlı olmaları, diğeri ise; büyük imparatorluğumuzu yıkmakla kinini tatmin edemiyen düşmanın tahribine sinsice devam etmekte bulunmasıdır.

Devrimiz, alevin bacayı sardığı ve küçük hesapları terketmemenin vahim neticeler tevlîd edeceği bir devirdir. Hatırlamalıdır ki, bundan elli yıl evvel Yunan İzmir'e çıktığında millet yedisinden yetmişine yekvücûd olmuş, aralarındaki mes'eleleri unutarak düşmana karşı birleşmişti. Gerçekten Kuva-yı Milliyenin milisleri Yunan'ın İzmir'e çıkışından evvel çoğu birer eşkiyâ iken, müşahhaslaşan bu büyük tehlike karşısında, hesap ve usullerini değiştirerek millî birer kahraman oluvermişlerdir.

Proğramı, devletin hukûkî yapısına çok benzeyen CHP'nin anarşi ve komünizme yataklık etmeyi şeref sayan Ecevit Ekibi tarafından ele geçirilmesi, din ve tarih şuuruna bağlı herkes için Yunan'ın İzmir'e çıkışı kadar dehşet verici müşahhas bir tehlikedir. Adım adım yaklaşan, yaklaştıkça küstahlaşan bu büyük tehlike karşısında, çizginin sağındaki herkesin, - muvafakatlerinde olmasa da - muhâlefetlerinde birleşmeleri ve husûmetlerini topyekün CHP ve komünizme tevcih etmeleri hayâtî bir ehemmiyet taşımaktadır.

Bizim için dâvaların dâvâsı İslâm'dır. O'nun muhtevâsındaki ölümsüz hükümlerin kuvveden fiile çıkması en merkezî ve vazgeçilmez emelimizdir. Bu dâvâya muâveneti nisbetinde herkese dost, mazarratı nisbetinde de herkese düşmanız. Bu ölçüyle hareket ettiğimizde, düşmanımızın düşmanı olanları da — asgarî müştereklerimizi nazarı itibâra alarak - tergîb ve teşvîke mecburuz. Cephe içi bir takım hesaplarla muhâsım ve muârızları çoğaltacak zamanda değiliz. Bunu, siyâsi parti faâliyetleri içinde bile asgariye indirmek gerektir. Ancak SEBİL bir parti nâşir-i efkânı değil, İslâm dâvetçisidir. Bunun, sırf fikir vâdisinde kalan mütevâzi bir amelesidir.

Şahıs, kadro, usûl veya zaman ve mekân itibâriyle tasvib etmesek bile İslâm'ı terennüm eden veya O'nun hasımlarına ilân-ı husûmet eden herkesi, bu vasıf ve roldeki derecesi nisbetinde tutmaya memuruz. Zira, birindeki muvaffakiyet veya adem-i muvaffakiyet hepimize şâmil olacaktır.

(Devamı 16. sayfada

Kadir Mısıroğlu

Sebil

TAHLİL

Kemalist İnkılâbın

V

Kadir Mısıroğlu

Cumhuriyet'in İlânı

«Cumhuriyetin İlânı» daha sonra usûl ve mâhiyetleri itibâriyle tahlil edeceğimiz «Kemalist inkılâblar» içinde en tipik olanıdır. Zira diğer inkılâblar az çok münâkaşa ve müzâkere edildiği halde bu, M. Kemal Paşa'nın âni bir karariyle bir tek gece içinde ve bir «oldu bitti» mantığı ile gerçekleşmiştir. Bu durumu mâhut Nutuk'da bizzat şöyle anlatmaktadır:

«Efendiler, görüyorsunuz ki; Cumhuriyet ilânına karar vermek için Ankara'da bulunan bütün arkadaşlarımı dâvete ve onlarla müzâkere ve münâkaşaya aslâ lüzum ve ihtiyaç görmedim. Çünkü, onların zâten tabiaten benimle bu hususta hemfikir olduklarına şüphe etmiyordum. Halbuki o esnada Ankara'da bulunmıyan bâzı zevât, selâhiyetleri olmadığı halde kendilerine haber verilmeden ve rey ve muvâfakatları alınmadan, cumhuriyetin ilân edilmiş olmasını vesile-i iğbirâr ve iftirâk addettiler.

O gece, birlikte bulunduğumuz arkadaşlar, erkenden beni terkettiler. Yalnız İsmet Paşa Çankaya'da misafir idi. Onunla yalnız kaldıktan sonra bir kanun lâyihası müsveddesi hazırladık. Müsveddede 20 Kânunusânî 1337 tarihli Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun şekl-i devleti tesbit eden maddelerini şu sûrette ta'dil etmiştim: Birinci maddenin nihâyetine «Türkiye Devleti'nin şekl-i hükûmeti cumhuriyettir» cümlesini ilâve ettim. Üçüncü maddeti şu yolda ta'dil ettim: «Türkiye Devleti Büyük Millet Meclisi tarafından idâre olunur. Meclis hükûmetin inkısâm ettiği şuabât-ı idâreyi İcra Vekilleri vâsıtasiyle idâre eder.» (Nutuk, Ankara 1972 sahife 488 - 89)

Nutkun bu bahse devam eden satır ve sayfaları hep böyle «yaptım ettim» diye müfred sigasiyle devam edip gitmektedir. Bundan çıkan netice, devletin idâre şeklinin değiştirilmesi gibi en hayâti bir mes'elede dahî TBMM'nin vazifesi, M. Kemal Paşa'nın irâdesini tescilden ibâret kalmıştır.

Diğer bir çok inkılâblarda da görülen bu husûsiyet, bilhassa Cumhuriyetin ilânında münâkaşa edilemiyecek derecede sarihtir.

مقام خلافت ایله ریاست جمهور آراسنده

شکل حکومتك تبدیل و تثبیتی مناسبتیله تعاطی ایدیلن تلغرافنامه‌لر

آنقره، ۱ تشرین ثانی (آ. آ) — شکل حکومتك تبدیل و تثبیتی مناسبتیله ذات خلافتپناهی رئیس جمهور غازی مصطفی کمال پاشا حضرتلرینه آتیده‌کی تلغرافی کوندرمشلردر:

رئیس جمهور غازی مصطفی کمال پاشا حضرتلرینه

بو کره تجدد ایدن شکل حکومتك ملك و ملت حقنده خیرلی اولمسنی جناب حقدن نیاز و تمنی ایلرم.

۳۱ تشرین اول ۳۹ — عبدالمجید ابن عبدالعزیز خان

بو تلغرافه غازی پاشا شو جوابی کوندرمشلردر:

استانبولده خلیفهٔ مسلمین عبدالمجید حضرتلرینه

تورکیا جمهوریتی حقنده‌کی خیرخواهانه تمنیات خلافتپناهیلرینه تقدیم تشکرات ایدرم.

۱ تشرین ثانی ۳۹ — تورکیا رئیس جمهوری

غازی مصطفی کمال

MAKAM-I HILÂFET İLE RİYÂSET-İ CUMHUR ARASINDA
Şekl-i Hükümetin tebdîl ve tesbiti münâsebetiyle teâti edilen telgrafnâmeler.

Ankara, 1 Teşrin-i sâni (A. A.) Şekl-i hükûmetin tebdil ve tesbiti münâsebetiyle zât-ı hilâfetpenâbi Reisicumhur Gâzi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine âtîdeki telgrafı göndermişlerdir:

Reisicumhur Gâzi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

Bu kerre tecdîd eden şekl-i hükûmetin mülk ve millet hakkında hayırlı olmasını Cenab-ı Haktan niyaz ve temenni ederim.

Abdülmecid İbni Abdülaziz Han

Bu telgrafa Gâzi Paşa şu cevâbı göndermişlerdir..
İstanbul'da Halîfe-i Müslimîn Abdülmecid Hazretlerine
Türkiye Cumhûriyeti hakkındaki hayırhâhâne temenniyat-ı hılâfet penâhilerine takdim-i teşekkürat ederim.

1 Teşrin-i sâni 39
Türkiye Reisicumhuru
Gâzi Mustafa Kemal

(Bkz. 2 Kasım 1339) (1923) tarîhli Tanîn Gazetesi)

M. Kemal Paşa bu husustaki ve kararını öteden beri ketmederek muhâliflerini oyalayıp uyuttuğunu da saklamamaktadır:

«Bu esaslara müstenid bir hükümetin mâhiyeti kolayca anlaşılır. Böyle bir hükümet, millî hakimiyete dayanan Halk Hükümetidir. Cumhuriyettir.» «Saltanattan, Cumhuriyete geçebilmek için bir intikal devresi yaşadık. Bu devrede iki fikir; saltanat ve Cumhuriyet fikirleri durmadan çarpıştı. Cumhuriyet taraflısı idim; fakat bunu açıkça söylemekte mahzur görüyordum; yalnız, münâsip zaman gelinceye kadar, saltanat taraflılarının tatbik alanından uzaklaştırmağa ve B.M.M. den daha büyük makam olmadığını telkinde israr ederek Saltanat ve Hılâfet makamları olmadan da devleti idare etmenin mümkün olduğunu isbat etmeye çalıştım.»

Aylar hatta yıllar süren bu ketumiyeti ihlâl eden bir tek hadise cereyan etmiştir. O da Cumhuriyetin ilânından pek az bir müddet evvel Viyana'da çıkan «Neu Freie Presse» muhabirine verilen bir beyanattır.

M. Kemal Paşa bu beyanatında: «Yeni Türkiye Devletinin Teşkilâtı Esasiye Kanununun ilk maddelerini size tekrar edeceğim: «Hâkimiyet kayıtsız, şartsız milletindir. İcra Kudreti, teşri selâhiyeti, milletin tek hakiki temsilcisi olan B.M.M. de tecelli ve temerküz etmiştir.» Bu iki maddeyi bir kelime ile hülâsa etmek kabildir: CUMHURİYET...» demişti.

Bir ecnebî gazeteciye verilen bu beyânat pek de büyük bir aksülamel görmemişti. Bunu unutarak alttan alttan yine Cumhuriyet ilânı için fırsat kollayan (Bkz: Hasan Rıza Soyak - Atatürk'ten Hatıralar, C. I. sh. 181 vd.) M. Kemal Paşa müsâid bir ay kolluyordu .

Bu sebeple M. Kemal Paşa cumhuriyetin ilânı için artık aralarında bir soğukluk başlamış bulunan eski arkadaşlarından bâzılarının Ankara'da bulunmadıkları bir zamanı seçmiştir. Bu yüzden kendisinin silâh arkadaşı ve Milli Mücâdele esnâsında en büyük yardımcısı olan bu gibi zevât, cumhuriyetin ilân edildiğini ertesi gün gazetelerden öğrenmişlerdir. Gerçekten Millî Mücadele'nin temel taşını teşkil eden Kâzım Karabekir Paşa ile Rauf Bey ve Fuad Paşa gibi zatlar, o esnada Ankara'da bulunmadıklarından kendilerine bu hususta hiç bir şey sorulmamıştır. Bu sebepledir ki; Kâzım Karabekir Paşa, İstanbul'da cumhuriyetin ilânı dolayısiyle fikrini soran gazetecilere şu cevâbı vermiştir:

«Öteden beri şöyle düşünürüm. Şahsi veya zümrevi saltanad, milletlerin dâimâ bâis-i felâketi olmuştur. Memleketimizin bu hâle düşmesinin sebebi hakiki Hâkimiyet-i Milliye'nin mevcud olmamasıdır. Cumhuriyet Hakimiyet-i Milliye demek olacağına nazaran cumhuriyet şeklini memleketimiz için iyi bulurum. Cumhuriyet hakkında alelâcele bir karar verildiğini gazetelerde okudum. Esaslı tetkikâtım yoktur. Teferruata vâkıf değilim.» (Bkz. 11 Teşrin-i Sânî 1339 tarihli gazeteler)

Kâzım Karabekir Paşa'nın cumhuriyetin ilânının «aceleye getirilmiş olduğu» hususundaki bu en tabiî ve samimi cümlesi, O'nun M. Kemal Paşa devri için siyasi hayatının sonu olmuştur. Gerçekten 10 Kasım 1938 tarihine kadar hiç bir siyasi faaliyette bulunamamış, böyle olduğu halde de «İzmir Sûikasdi Hâdisesi» dolayısiyle idâm edilmek tehlikesine kadar çeşitli vartalar atlatmıştır. Elindeki vesikalar zorla ve polis mârifetiyle müsâdere edilmiş, bastırdığı hâtırat toplatıp yaktırtılmış ve kendisine bir çok sûikasd teşebbüslerinde bulunulmuştur.

Cumhuriyetin ilânına - hiç olmazsa usûl yönünden - muârız kalabilenlerin beyanatlarına yer veren «Tanin» «Vatan» ve «Tevhid-i Efkâr» gibi bazı İstanbul gazeteleri yayınladıkları muhtelif makalelerde şu ana görüşlere yer veriyorlardı:

«... Birkaç saat içinde anayasada tadiller yaparak cumhuriyet ilân edilmesinin en hafif tabirle gayri tabi-i bir hareket olduğunu,» Bunda sık boğaza getirilmiş gibi bir hal «bulunduğunu, hadisenin medeniyet dünyasını tetkik etmiş, okumuş ve anlamış,» Devlet idaresine ehil dimağların eseri» olmadığını ileri sürüyorlar; sanki aksini söyliyenler varmış gibi «Cumhuriyetin alkış ile, dua ile, şenlik ve şehrayın ile yaşamıyacağını» yazıyorlar; Cumhuriyet, bize idare değişikliği ile birlikte zihniyet değişikliği de getiriyormu, Vekiller Heyetine girecek zatlara birer devlet kafası ediyormu?» Veyahut; Efendiler! Devletin adını taktınız, işleride düzeltebilecekmisiniz?» gibi garip suallerle zihinleri bulundırmağa çalışıyorlardı.

Rauf Bey de Kâzım Karabekir Paşa'nın söylediğine benzer bir beyanatta bulunmuştu. O sırada O'da İstanbul'daydı. Cumhûriyetin ilânını nasıl öğrendiğini şöyle ifâde etmektedir:

«29-30 Ekim 1923 gecesi henüz yatmıştım ki, top sesleriyle uyandım. Merakla kulak verdim. Top sesleri dinmiyordu. Yüze yaklaştığını farkedince, içimden doğan bir hisle «Mutlaka cumhuriyettir, öyle ise memlekete ve millete hayırlı olsun!» dedim.

Sabahleyin erkenden gazeteleri alınca, geceki hükmümde aldanmamış olduğumu anlıyarak bir derece daha müsterih oldum...» Bunları söyleyen Rauf Bey bilâhare bâzı gazetecilerin suallerini cevaplandırırken de:

anatomisi

«Bence Cumhuriyet kelimesi üzerinde mütâlâa ve münâkaşa doğru değildir. Benim içtihadım, her millet gibi hür ve refah içinde yaşamağa liyakatini tarihte emsâline ender tesâdüf edilir bir tarzda isbat eden asil milletimizin ,istiklâl ve refahının tamamiyetini sağlıyan şeklin, en doğru olacağı kaidesidir. Kuvvetini yalnız ve yalnız milletin rey ve muvâfakatinden alarak ve başka hiç bir tesir veya kuvvetin karşısında eğilmiyerek, en isâbetli kararlariyle millet ve memleketi hergün arta arta saâdet ve selâmete doğru yükselteceğine zerre kadar şüphe olmayan hükûmet tarzı işte budur. Millet esâsen bu idâre şeklini hak edip, zaferiyle temin etmiştir. Elverir ki; mes'eleler milletimizce muhâkeme edilerek, mâlum olsun! Netice behemehal halkın saâdet ve refahına müncer olur. Bu esaslar bakî kaldıkça, değişiklik ,hedef ve gâyeyi ihlâl edip, değiştirmez. Bundan başka, geçmiş bir hükûmet tarzının yerine kaim olan bir hükûmetin pâyidâr olabilmesi ancak, gideni aratmıyacak bir sûrette, halkın büyük çoğunluğunun isteklerine uygun hareket ve saadetlerini temin ile vatanın istiklâl ve şerefini hakkiyle korumak yolundaki başarısı ile kâbil olur. Aksi takdirde isim veya üst tabakada şekil değiştirmekle, gerçek ihtiyaçların temin edilmiş olacağını zannetmek, bilhassa en yakın geçmişte gördüğümüz, bunca acı tecrübelerden sonra, fâhiş bir hatâ olur.» (Rauf Orbay'ın Hatıraları sh. 132-33)

Rauf Bey'in bu beyânatı da O'nun siyasî hayatının sonu olmuştur. Esâsen Cumhuriyetin ilânından çok az evvel «Hıyânet-i Vataniyye Kanunu» ta'dil edilerek bu hususta her hangi bir tenkidde bulunmak imkânsız hâle getirilmişti. Bu yüzden, benim diyen adamın herhangi bir târizde bulunması müşküldü. Fakat Kâzım Karabekir ve Rauf Bey gibi şahsiyetler Milli Mücâdele içindeki şöhret ve itibarlarına güvenerek gazetecilerin suallerini yukarıda görüldüğü şekilde cevaplandırmışlardı. Fakat bu da, Ankara'da büyük bir aksülâmelle karşılanmış ve Rauf Bey'in Cumhuriyet Halk Fırkası'nd dehşetli bir sûrette sıgâya çekilmesi ve siyasi hayâtının söndürülmesiyle karşılık görmüştür.

Gerçekten, bir kaç gün sonra Ankara'ya dönen Rauf Bey, dehşetli bir bombardumanla karşılaştı Cebel-i bereket Meb'usu İhsan Bey'in (Topçu İhsan) verdiği bir takrir üzerine Halk Partisi divanı 22 Kasım 1923 tarihinde fevkalâde bir sûrette toplanarak bu mes'eleyi terekkür etmiştir. Rauf Bey, dört bir taraftan hücuma uğramış, kendini müdafaa için döktüğü diller fayda vermemiştir. Eski dostlarının hepsi de artık gâliplerden yanaydı. Rauf Bey, kendisinin kullanıldıktan sonra atılan bir limon gibi artık işinin bitmiş bulunduğunu anlamakta çok geç kalmıştı.

Bizi daha ziyâde inkılâbların kronolojisi ve fiili vâkıalar değil, onların usûl ve muhtevâları alâkadar ettiği için bu münâkaşaların tafsilâtına girmiyoruz.

Gelecek Sayı
KEMALİST İNKILÂBIN FÂRİKALARI

FİLDİŞİ KULEDEN

Cemil Meriç

SARIKLI İHTİLÂLCİ

— V —

ÇIRAĞAN BASKINI

Şaşırmamak kabil mi? Biricik emeli istikrarın —yani Saltanat-ı Hamidiye'nin— devamı olan tövbekâr Hoca Efendi, hayatiyle ödediği bir baskının tertipçisidir: Çırağan Baskını. O'nu bu meş'um mâceraya sürükleyen sebepler halâ meçhul. İnsan ister istemez «*Tercüman-ı Şark*» Gazetesi'nin (14 Mayıs 1878) yazdıklarını hatırlıyor. Gazete doğru mu söylüyordu acaba? Suavi Avrupa'da dolandırıcılıkla mı yaşamıştı? Saint Pelagie'de yatmış mıydı? Polis mârifetiyle Fransa'dan kovulduğu, Londra zabıtası tarafından hârice defedildiği, postu yeniden Paris'e sererek birtakım erâzil-i eşhas'ı başına toplayıp anarşizm elebaşılığı yaptığı gerçek miydi? Bilmiyoruz. Ama o hasta ikbâlperesti şuurlu bir inkılâpçı sananların aldandıkları da muhakkak. İnkılâpçı veya ihtilâlci. Zira zamanımız intelijansyası için inkılâpçı ihtilâlcidir, ihtilâlci; devrimci.

İhtilâl batı kaynaklı bir mefhum. Bu uğursuz kelime Devlet-i Aliyye için felâketlerin en büyüğünü yani nizamın ihlâlini ifade eder. Batı için ise esrarlı bir lâfızdır. 1789'dan sonra muhabbet ve kinle hâlelenen tılsımlı bir kelime. Bizim için dâima müphem, dâima karanlık, dâima tehditkâr tedâiler taşır. Batıdan gelen bütün mefhumlar gibi. Suavi'nin anadan doğma ihtilâlci olduğunu söyleyenler onu bu garip sıfatla yücelttiklerini sanırlar. Evet, Suavi bir nizam tahripçisi, bir keşmekeş unsuru olarak ihtilâlcidir ve belki bu ihtilâlciliği bir «*ihtilâl-i dimağî*» nin kaçınılmaz neticesidir. Ama Suavi'yi ihtilâlcilik tahtına oturtanların hepsi de namdar birer mustağrip yani tanınmış birer ilericidir. Bu itibarla iddialarının isabet derecesini tâyin için Avrupa'nın kelimeden ne anladığını bilmek zorundayız.

«Halk ihtilâl ile şiddeti birbirine karıştırır. Ama şiddet başkadır, ihtilâl başka. İhtilâl ile şiddet aynı şey olsa Atillâ'lar, Cengizler, Timurlar, Bonaparte'lar... yani en büyük insan kâtilleri, en büyük ihtilâlciler olurlardı. Şiddet, asırlardan beri hürriyete karşı bütün ayaklanmaların, bütün hükümet darbelerinin başvurduğu biricik vasıta, zorbaların tek müttefiki.. Şiddet taş üstünde taş bırakmaz, insanı soysuzlaştırır. Kinleri kökleştirir ve en sefil insiyakları körükler» şiddetin câiz olduğu tek yer vardır: Meşrû müdâfaa.

Bu itibarla, ihtilâller —şiddeti şiddetle karşılamak zorunda kalsalar bile— mâzurdurlar. Mâzurdurlar çünkü, insanı zincirlerinden kurtarır ve yükseltirler. İhtilâl köklü ve temelden doruğa bir tahavvül; bir düzen, bir idare, bir ruh değişikliğidir. Beşerî ve içtimaî bir kurtuluş h[illegible]dir.

İhtilâlle reform ayrı ayrı şeyler. Reform, teferruata âid bir tâdildir; her hangi bir yolsuzluğun giderilmesi gibi. İhtilâl, ömrünü tamamlamış içtimaî ve siyasî bir düzenin temelden yok edilmesi. Reform, ne kadar faydalı ve zarûrî olursa olsun nihâyet bir düzeltmedir. İhtilâl ise topyekûn bir değişmedir, yıkar ve yeniden kurar. Reform onarır ve sağlamlaştırır. Tarih bir reformlar ve ihtilâller silsilesi. Gerçek ihtilâlci siyâsî ve içtimâ adâletin yani daha üstün siyasî ve içtimaî bir nizamın emrindedir. Şiddetten nefret eder. İhtilâlci için insan hayatı, insan haysiyeti en mukaddes mefhumlardır. Şiddete başvuruvorsa istemiyerektir, kendini korumak içindir. Tabiatta fırtınadan kaçmak nasıl kabil değilse, içtimâî hayatta da ihtilâlleri önlemek öyle imkânsız.

İhtilâl, bir felseye, bir Dünya görüşüne dayanmak zorundadır. 89'u, 48'i, 71'i kanlarıyla yazanlar ihtilâlcidirler. İhtilâlci hayatını bir davanın, bir mukaddesin emrine veren adamdır. Babeuf'le, Blanqui bir vehmin kurbanıdırlar: Ferdin, içtimâî kaderi değiştirebileceğine inanırlar. Ama yalçın bir irâdeyi, ölüm karşısında sarsılmayan bir inanışı temsil ederler. (Bkz. Encyclopedie Socialiste, La Revolution Sociale cildi. Ch. Rappoport 1912, s. 3-4).

Suavi'ye gelince: M. K. İnal Çırağan baskınını şöyle değerlendiriyor: «Sefih-i rûzigâr, şarlatan, mecnûn-u melâmetzede namlarıyla yadedilen.. bir ucûbe-i hilkatin» yükselmeye başladığı mertebeden —mahza kendi kusurları yüzünden— düştüğü için kin beslemesi ve öc almak arzusuna kapılması ve bilhassa pek yüksek makamlara çıkmak hırs ve emeliyle tahttan indirilen Hâkan-ı yeniden tahta oturtmak ve «iclâs'a muvaffak olmazsa O'nu İngiliz gemilerine iltica ettirip Londra'ya götürmek ve bir oyuncak hükmünde kullanıp o yolda müstefid olmak» niyetiyle giriştiği teşebbüs. (Son Sadrazamlar. s. 765)

Baskın akamete uğrar. Ama Beşiktaş muhafızının sopası yalnız Suavi'nin «kelle-i bi-devlet»ini değil, Türk aydınlarının hükümlerini de ikiye ayırır. İnkılâpçılarımız «başveren inkılâpçı» yı ced-i emcedleri olarak selâmlarken, tarihin reybî ve müstehzî çığlığı, unutmak istedikleri hakikati ısrarla tekrarlar: «Bu âdem... aklına vedâ etmemiş olsaydı... tam-ış şuur olmayan bir mahlû'u iclas etmek gibi tehlikeli bir teşebbüse kalkışmazdı. Bâhusus düşman ordularının pây-i taht kapusunda durduğu dehşetli bir zamanda, büyük bir ihtilâl çıkarub memleketi, ehâliyi ve devleti, envâ-ı belâya uğratacak hareketlerde bulunmak ya cinnet yahut ihânet eseridir» (A. g. e. S. 773) (1).

Suavi'nin vaka sırasında öldürülüşü, beklenen işaret gecikince karısının tehlikeli evrâkı imha edişi, tarihçiyi ihtimallerin alaca karanlığına hapsetmiştir. Çırağan Baskını hiçbir zaman aydınlanamıyacaktır. Ama bu sûikastin hürriyet ve demokrasi aşkından doğduğunu ileri sürmek, ya gaflet ya mel'anet eseridir. Nihâyet ümitsizliğin ve sefâletin ilham ettiği bir çılgınlıktı bu, yahut da yabancı bir devlet tarafından desteklenen ve beklenmedik tesâdüfler yüzünden akamete uğrayan bir tertipti. Üçüncü bir ihtimal, her iki sâikin imtizacını kabul etmekten ibârettir.

1 — Dündar Taşer gibi bir «ihtilâlci»nin de M. K. İnal gibi düşünmesi dikkate lâyık değil mi? «Türkiye fena rehberlerin tasallutuna uğramış bir memlekettir. Meselâ Ali Suavi. Devlet 93 Harbi'nde büyük felâkete ve mağlubiyete uğramıştır. Rus öncüleri Yeşilköydedir. İstanbul Rumelideki yurtlarını, baba ocaklarını terkedip gelmiş muhâcirlerle doludur. Bu anda aklı başında olan, vatanını seven, devlet ve milletinin menfaatını herşeyden üstün tutan adam bir darbe ve karışıklık düşünür mü? Bunu düşünen mâceracıya «büyük adam», «büyük milliyetperver» denir mi? Bizde denmektedir arkadaşlar. En namlı ve meşhur tarihçiler bu mâceracıyı «Büyük İhtilâlci», «Büyük vatanperver», «Sarıklı devrimci» «anadan doğma hürriyetçi» diye göklere çıkarmaktadır». (Dündar Taşer'in Büyük Türkiye'si, s. 51)

Sebil

İNCELEME

İBRET AYNASINDA ÇEHRELER

M.Ertuğrul Düzdağ

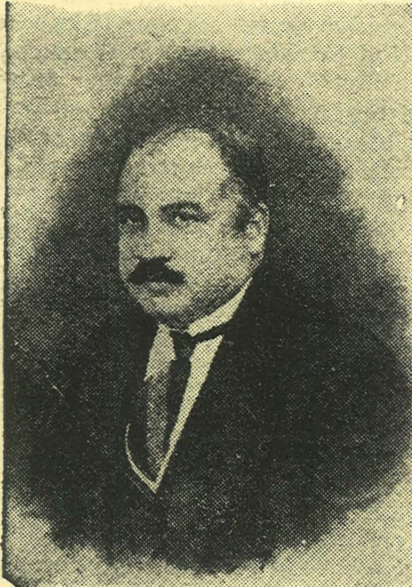
MOİZ KOHEN TEKİNALP

— II —

Ziya Gökalp İçin Yazdıklarım ve Söylediklerim'den:

«Ziya Gökalp mektebi şüphesiz bir sosyoloji çığırıdır. (...) Gerçekten de Prof. Köprülü, Ziya Gökalp sosyoloji mektebinin edebiyat sosyolojisi kolunu temsil eder. Keza geçen sene (1953) kaybettiğimiz Prof. Necmettin Sadık aynı mektebin siyâsî sosyoloji koluna mensuptur. Evvelce «İktisâdiyat Mecmuası» nı neşreden, şimdi de «Türkiye İktisat Mecmuası»nda neşriyat yapan M. Tekinalp, aynı mektebin sadık ve vefâkâr bir ekonomik sosyoloji mümessili değil midir?» (s. 99-100)

«Ziya Gökalp da Marx'cı olmakmızın iktisâdi hâdiselere ehemmiyet veren sosyologlardan biridir. Birinci Dünya Harbinde, biraz sonra hatıralarını anlatacak olan Ziya Gökalp, Türkçülüğe ait eserleri ile tanınmış bulunan Tekinalp, ile beraber bir «İktisâdiyat Mecmuası» nı neşr etti-ler.» (s 143)

Ziya Gökalp (1875-1924)

ZİYA GÖKALP İLE

Tekin Alp, 1944 te çıkan «Türk Ruhu» adlı 287 sayfalık eserinde, daima Ziya Gökalp'tan bahsetmekte ve ona·

«... Türkçülüğün hakiki peygamberi...» (s. 26)

«... Türkçülüğün mübeşşiri...» (s. 137)

Gibi sıfatlar vermekte, «Üstad» demektedir.

Ayrıca tetkik edeceğimiz bu kitabın 209-229. sayfalarını da Ziya Gökalp'a ayırmıştır.

Ziya Gökalp'ın:

«... Türkiye gibi büyük bir imparatorluğun gizli akıl hocası...» oluşunun sebebini «Türkçülük hareketini yaratmış» olmasında bulmaktadır (s. 214)

Ayni kitabın 217. sayfasında aralarındaki münasebete dair şöyle yazıyor:

«... Türkçülüğün büyük üstadı ile 1910 senesinden beri ta vefatına kadar yaptığım şahsi sıkı temaslardan...»

Tekin Alp'ın bu münâsebeti, kendisine bir iftihar payı çıkarmak için büyüttüğü şüphesine düşüyoruz. Fakat, Kâzım Nâmi Duru da 1949 da Maarif Vekâleti yayınları arasında çıkan ve geçen sene tekrar basılan «Ziya Gökalp» adlı eserinde bu yakınlığı tasdik ediyor:

«İktisâdiyat Mecmuası'na gelince: Bu derginin de masrafı İttihat ve Terakki'ce ödenirdi. Ziya, İktisâdiyat Mecmuası'nı çıkarma işini, ta Selânik'ten tanıdığı Tekin Alp'a verdi. O, bu işe 28 Temmuz 1332 (1917) de başladı.» (s. 107)

Bilindiği gibi Ziya Gökalp, 1909 yılı sonlarında Diyarbakır'dan Selânik'e, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin daveti üzerine gitmiş ve İttihatçıların «fikir adamı» vazifesini görmüştür.

Selânik'e geldiği sırada adı sâdece Ziya'dır. «Gökalp» adını burada almıştır. Tekin Alp, o sırada Selânik'te bulunuyordu.

Ziya Gökalp 1917 de çıkan İktisâdiyat Mecmuası'nın idaresini Tekin Alp'a verdiği gibi, aynı yıl çıkan meşhur Yeni Mecmua'nın «iktisâdiyat» kısmında da yazdırmıştır.

Tekin Alp, 1954 de «Vatan» gazetesine yazdığı üç makalede, memleketin «Gökalpizm» ile kalkınacağını yazıyordu.

Gökalp ve Tekin Alp arasındaki alâkanın da, bu sahada çalışacaklar tarafından, tetkik olunacağı muhakkaktır.

YAHUDİ PARMAĞI

İttihat ve Terakki Cemiyeti ve Fırkasının mensupları arasında her çeşit fikre mensup kimseler vardı. Fakat ekseriyet «Batıcılar» da idi. Bunlar siyaset icabı Osmanlıcı, Türkçü hattâ İslâm Birliği taraftarı da gözüküyorlardı. Bu yüzden, kanaatımızca bu şahısların mensup oldukları fikir cereyanı tesbit olunurken umûma söylediklerine ve yapmaya çalıştıklarına değil, şahsi hayatlarına ve niyetlerine nüfuz etmeye çalışmak lâzımdır. Çünkü öyle kimseler görülmüştür ki, ayni fikirde oldukları halde, sırf şahsi veya siyâsî sebepler yüzünden, kendi gibi düşünenlere muhâlefet hatta düşmanlık etmişlerdir.

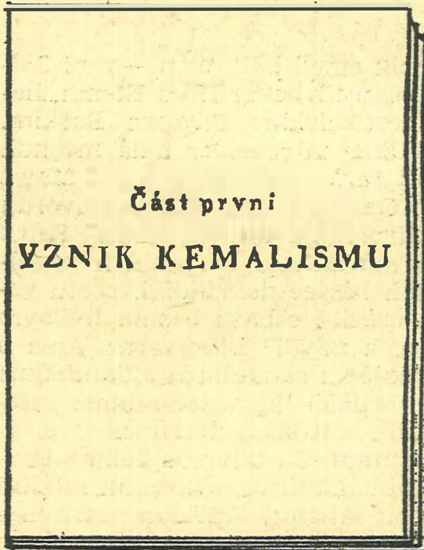
Yakın tarihimizde, Yahudi asıllı şahısların mühim roller oynadıkları biliniyor. Nitekim incelemekte olduğumuz Tekin Alp da bunlardan biridir.

Niyazi Berker «Türkiye'de Çağdaşlaşma» adlı kitabında bu hususa şöyle temas ediyor:

«... Türk ulusçuluğu fikrini Batı'da ileri sürenler arasında tanınan Lumley Davids, Léon Cahun, Arminius Vambery gibi Musevî asıllı kişiler olduğu halde, İttihad ve Terakki Cemiyeti'ni desteklemede de Emmanuel Carasso (Karasu), daha sonra Moses (Moiz) Cohen, Abraham Galanti gibi yerli Museviler olduğu halde, İttihatçıların iktidara geçişinden umutlanan Siyonistlerin Filistin'in Musevi yurdu olarak tanıtılması isteklerine İttihatçılar (...) olumsuz bir tepki göstermişlerdir.» (s. 360)

Nyazi Berkes'in bu kısma koyduğu 468 numaralı not ise aynen şöyledir:

«Genel olarak «Jön» Türklerin, özel olarak İttihat ve Terakki önderlerinin Bektaşilik, Masonluk, Musevilik ve Siyonistlikle ilişkileri üzerine yazılan yazıların hemen hepsi kasıtlı olarak din, siyaset ya da ırk görüşleri ile yazıldığından bu ilişkilerin niteliğinin objektif olarak belirtilmesi dikenli bir sorun olmuştur. Garıp olanı, bu yönde en aşırı iddialarda bulunan Türkçü, Irkçı ve Turancı denen yazarların asıl Türkçülük ve Turancılık akını ve fikirlerinde XIX. ve XX. yüzyıllarda Avrupalı ve yerli Musevilerin oynadığı büyük rolü bilmemeleri ya da bilmezlikten gelmeleridir. Bunları bilindikleri kadarı ile açıklamak, benzer bir sömürü girişimi gibi gözükme ya da başkalarına yeni sömürü malzemesi sağlama tehlikesini taşır.» (s. 534-35)

Tekin ALP'ın «Kemalizm adlı kitabın çekçesinin iç kapağı.»

BERKES'İN NOTU HAKKINDA:

Niyazi Berkes'in yukarıya aldığımız notunu, çok dikkate şayan bulduk.

Kitabının arkasında verilen bilgiye göre, Berkes, 1908 de Lefkoşe'de doğmuş, 1931 de İstanbul'da Felsefe'yi bitirmiş, Şikago'da Sosyoloji okumuş, 1939 da Ankara'da doçent olmuş. 1952 den beri de Kanada'da McGill üniversitesinde profesör imiş. Bu eserini de ayni yerin tanıdığı iki yıllık bir imkân ile çalışıp hazırlamış. Eseri: «Ülkemizin dününe bakıp yarınının nasıl olabileceğine ışık tutan dev bir yapıt» imiş...

Niyazi Berkes

Kitap, gerçekten «dev» gibi ve çok emek mahsûlüdür. Tamam.

Fakat ne olurdu, Berkes, biraz da bu mazlum ve mâsum milletin içinde yaşayıp, onun diniyle inanıp, duygusuyla hislendikten sonra kitabını yazsaydı. Veya o yine elinden geleni yaparken, bu türlü olduğunu sandığımız büyükler, lâfı bırakıp da, bu kitabın hakçasını elimize verselerdi.

Demek istediğimiz şudur ki:

«Türkiye'de Çağdaşlaşma» da Berkes, bir ilim adamı değildir. Bir ilim adamının bilgi ve imkânlarından istifâde eden, bir batı misyoneridir. Tarafsız değildir. İçine geleni, kendine göre şümullendirmekte, toptan hükümlere gitmektedir. Bir Bernard Lewis'dir.

Hiç tanınmamış bir adamın, belki birkaç yüz basmış, belki de hiç okunmamış küçük bir risâlesindeki iki cümle ile, koca bir devrin insanlarını, mahkûm etmekten kaçınmamaktadır.

Yukarıdaki notuna gelince, anladığımıza göre Berkes şöyle diyor:

«1. İttihat ve Terakki ileri gelenlerine yapılan ithamlar, kasıtlıdır. Bu husus dikenli bir meseledir.

«2. Bu ithamları yapan ırkçı ve Türkçüler, öte yandan, Türkçü ve Turancı fikir cereyanlarında, Yahudilerin oynadıkları rolü ya bilmez veya bilmezlikten gelirler.»

«3. Ben, bu hususlarda çok şey biliyorum. Fakat bunları açıklarsam, ırkçıların İttihatçılara karşı yaptığını, ben de ırkçılara karşı yapmış gibi olurum. Veya bunu yapacak olanlara malzeme sağlamak gibi «tehlikeli» bir duruma düşerim.»

Demek ki bu «dev» eser, ilim ve fikir cesâretinden mahrum, kendince bir siyasetin emrinde, çekingen bir «iri cüce» imiş.

(Devamı var)

iktisad

Dr. Kemal Varol

BİN DOKUZYÜZ YETMİŞLER TÜRKİYESİNİN İKTİSADÎ KALKINMASININ TAHLİLİ VE SON GELİŞMELER

— 2 —

2c. ÖDEMELER MUVÂZENESİNDEKİ DURUM

Plânlı kalkınma döneminin en ehemmiyetli dar boğazlarından birini ödemeler muvâzenesindeki açıklar teşkil etmekteydi. Millî gelirdeki payının yükseltilerek gerek hedef alınan millî gelir artışını kolayca sağlama ve gerekse istihdam imkânlarının genişliğinden faydalanma açılarından Türkiye'nin hızla sanâyileşmesi gerekmektedir. Bu da büyük çapta yatırım ve ara malları ithalâtını lüzumlu kılmaktadır. Bu bakımdan sanayileşme gayretlerimizin gerektirdiği ithalâtı teminen kifâyetsiz kalan ihrâcat gelirlerimizi dış borçlanmalarla tamamlamamız kaçınılmazdı. Ancak plânlı kalkınma döneminin başlarında bu maksadla temin edilen kredilerin yeterli seviyede olmayışı, bir takım şartlara bağlı kalışı ve dolaylı yollarla pahalı oluşu bu devrede kalkınmamızın en ehemmiyetli dar boğazının ödemeler muvâzenesindeki açığın olduğu keyfiyetini önümüze koyuyordu .

2d. YURT DIŞINDA İSTİHDAM İMKÂNLARI

Bilhassa 1964'den itibaren batı Avrupa ülkelerinde ülkemiz için yeni istihdam imkânları açılmaktaydı. Kısa sürede yurt dışına göç eden işçilerimizin yurda gönderdikleri tasarrufları 1960'ların sonlarına doğru ehemmiyetli bir kalem olarak dış tediyeler muvâzenemizdeki yerini alıyordu. Bu tasarrufların nakit ve yabancı para olarak yurda gelişini hızlandırmak maksadıyla farklı kur tatbikatı yapılmış ve belli ölçüde başarı temin edilebilmişti. Böylece 1969 yılında yurda gelen işçi tasarrufu 125 milyon dolar civarında idi.

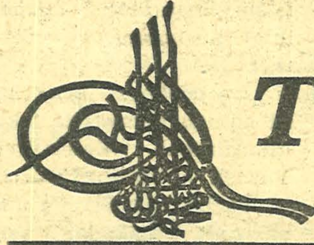
2e. 1970 DEVELÜASYON KARARI

Daha önceki kısımlarda bahsi geçen dar boğazların rahatça geçilebilmesi maksadıyla, başlangıçta bir develüasyon kararına gitmeden ihracatta vergi iâdesi ve ihrâcata müteveccih veya ithalât ikâmesi sağlayıcı projeleri teşvik maksadıyle çeşitli tedbirlere baş vurulmuş, ayrıca turizm gelirlerini ve dış ülkelerdeki işçi tasarruflarının yurda dönüşünü sağlamak maksadiyle farklı bir kur tatbik etme yoluna gidilmiştir. Başlangıçta bir develüasyon kararının yatırımları pahalılandıracağı, zaten kifâyetsiz olan sermâye terâkümü daha da ehemmiyet kazanarak yatırımların gerçekleştirilmesini güçleştireceği düşüncesinden hareketle farklı bir kur tatbik etme ve ihracatta vergi iâdesi gibi dolaylı çâreler tercih edilmişti. Ancak resmî değeri 9 TL. olan dolar'ın serbest piyasada 15 TL. ye kadar değer kazanması karşısında aşırı ölçüde vergi iâdesi tatbikâtının bir takım kanunsuz muâmeleleri teşvik edeceği de âşikârdı. Bu bakımdan zamanın Hükûmeti çok yerinde bir kararla develüasyona gitmiş, böylece hem ihracat gelirlerinde hem de işçi gelirlerinde artış sağlamak imkânını hazırlamıştır. Bu karar sonunda üç yıl zarfında döviz ve altın rezervlerimiz bir kaç yüz milyon dolardan ikibuçuk milyar dolara kadar yükselme göstermiştir. Böyle bir rezervin desteğinde Türk iktisâdiyâtı, kapalı bir durumdan dışa açık bir duruma kayıyor, yatırımlar için gerekli döviz talebini karşılayabiliyor, iç tasarruf açığını, dış borçlanmalar veyahud da sağlıyabileceği diğer dış gelirler vasıtasiyle kapatabiliyordu.

2f. YURD DIŞINDAKİ İŞÇİ TASARRUFLARININ YATIRIMLARA KAYDIRILMASI

İkinci beş yıllık kalkınma plânı sonlarına doğru yeni ve ehemmiyetli bir gelişme, dış ülkelerde çalışan işçilerimizin Türkiye'de yatırım yapma arzuları olmuştur. İşçilerimiz, dış ülkelerde çalışmanın verdiği güvensizlikten ve doğdukları yere karşı duydukları fevkalâde bağlılıktan dolayı kendi köy ve kasabalarına er geç dönmeyi, dönerken de iş sahibi olmayı arzulamaktadırlar. Böylece tasarruflarını kendi beldelerinde yatırım şeklinde değerlendirmeyi arzu etmektedirler. Bu gelişme neticesi Türkiye'ye daha çok döviz şeklinde kaynak akabilecek ve bu kaynak iç-timâî nokta-i nazardan en büyük bir mes'ele teşkil eden bölgeler arası yatırım muvâzenesizliğini giderecek mâhiyettedir. Öte yandan iyi istikâmetlendirilebildiği takdirde plânda hedef ittihaz edilen ve fakat kaynak kifâyetsizliğinden finansmanı mes'ele olan bir çok yatırımlar bu şekilde gerçekleşebilir. İşçilerimizin devletten istedikleri tek şey, yatırım klavuzluğu ve güvenidir. Acaba kendi beldelerinde hangi sahaya ve nasıl yatırım yapabilirler? İşçilerimiz, zarar dahi etseler devlet kontrolünde bir amme müessesesi rehberliğinde böyle teşebbüslerde bulunmayı ve bir takım macerâperestlerin tuzaklarına karşı kendilerini bu sûrette sigorta ettirmeyi arzulamaktadırlar. Bu imkânı sağlamada bürokrasinin çarkı bugüne kadar yeterince hız alamamıştır. Herkes bunun faydasını görüyor ve bir takım teklifler ortaya koyuyordu. Fakat bu mekanizma bir türlü kurulamıyordu. Nihâyet çok geç kalınmakla beraber 1975 Mart'ında bütün siyâsî partilerimizin ittifakıyla çıkarılan «Devlet Sınaî ve İşçi Yatırım Bankası Kanunu» böyle hayırlı bir müessesenin vücud bulmasına imkân sağlıyordu. Temennimiz, bu bankanın kısa bir zamanda küçük tasarrufları yatırım sahasına kaydırması, bölgeler arası muvâzenesizliği gidermesi, Türk halkının sınâî ve ticârî faaliyette faal bir sûrette rol oynamasına vesiyle olması, böylece kalkınma davâmızı geniş halk kitlelerine mâl ederek müessir bir hâle gelmesidir.

(devamı var)

TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

"Büyük Doğu„ Mektebi

En küçük plânda bir hizib taassubuna ve fânî beşer övgüsüne saplanmadan ve fakat Allah için *«hakkı teslim»* fâziletine esir olarak bildireyim ki, Üstâdım Necib Fazıl Kısakürek beyefendi, elli yıllık yakın mâzinin içinde Türkiyemizden fışkıran en soylu, en azîz bir dâvânın, bir idealin, bir iman, fikir ve aksiyon hamlesinin önderi olmuştur. O, Türkiye'nin ve İslâm âleminin üstüne öylesine rûhanî, rahmanî, insanî ve İslâmî bir nefes üflemiştir ki, değdiği her nokta gül kokuları ile ıtırlanır ve nefesin geldiği iklimlerin ürpertisini yaşar. Üstâd, öyle bir musluğu açmıştır ki, eli'nin üstündeki mübârek el'in feyz ve bereketi Türkiye'mizi ve İslâm Âlemini ışığa, nûr'a, fikir ve düşünce zemzemine boğmuştur. Doğu'dan batı'ya kadar binlerce namsız, nişânsız müslüman, hep bu mânevî disiplin'in içinde kendini vazifeli saymıştır.

«Büyük Doğu» hiçbir zaman hizibciliğin dar kalıpları içine girmemiştir. O, bir espridir. Bütün hiziplerin üstünde, bütün hizipleri derleyen, toplayan, bağrına basan, her hizbi tek ve ölümsüz dâvânın bayrağı altında görmek iştiyakı içinde olan bir anlayış ve bir mekteptir.

Sonsuz gerçek, habercisi ezelin;
Kitaplar, gelin!

Şarkı bizde, Şeytan! Yeter gazelin;
Nağmeler, gelin!

Ey karanlık, gelmektedir ecelin!
Işıklar, gelin!

Toplanın hep, derlenin hep, düzelin;
Yığınlar, gelin!

diyen bir mânânın mektebidir. *«Büyük Doğu»* çilelerle, iftiralarla, en bayağı kaprislerle, ithamlarla, baskı ve tehditlerle olgunlaşan bir dâvânın emir eridir. Büyük Doğu :

«— Ben İslâm'a, Allah'a ve Resûlü'ne, Kur'ana ve Kur'an Sistemine bütün varlığımla inanan bir müslümanım!..» diyenlerin ana kucağı, baba ocağıdır.

Kâfir'i için için eriten, mü'mine ümid ve hamle şevki veren bir dâvânın fizmetkârıdır «Büyük Doğu»...

Kadın'a, şarab'a, şöhret'e, paraya, mevki ve ikbâl'e kavuşturulacağı vaadi ile, sâdece susmak, cemiyetin bu kör, bu sağır, bu topal, bu rezil gidişini karışmadan seyretmek teklifine karşı, rûhunun en büyük vecd ve heyecanı ile isyan edenlerin, bütün aldatıcı kıymetleri ayakları altına alarak ezenlerin, bunun karşılığında ezilmeğe mahkûm edilen ebedî gâliplerin karargâhıdır «Büyük Doğu»...

Türkiye'den başlayacak, İslâm âlemine yayılacak ve bütün dünya'nın hayret nazarları altında insanlığa ölümden evvel bir *«ölümsüzlük»* mesajı ile birlikte bir medeniyet teklifi getirecek atom çekirdeği, yahut ipek kozası ve yahut bir çiçek tohumudur bu soylu mektep...

«Büyük Doğu» gönüldaşlar ordusu, dindaşlar harmanıdır. Bu harmanda en büyük hasadın tâlibidir...

Kur'an'daki mânâsı ile bir sağ düşüncenin, ehli sünnet yoluna uygun tarzda teşekkülünü ve bu kurtarıcı fikir ve hareketi her türlü sapıklıktan korumayı tekeffül eden bir dünya ve Kâinat görüşüdür.

«Büyük Doğu» mektebinde en küçük plânda dahi bir kitap taassubuna da yer yoktur. Mâziyi ve istikbâli içine alan kitap ve kültür ehramının zirve noktasından bütün Kâinatı aydınlatan sonsuzluğun kitabı *«Kur'an»ın* kölesidir. Her şey bu noktadan başlar ve bu noktada biter!.

Sebil

AKTÜALİTE

Y. İslâm'da boykot

Onaltı yıllık bir geçmişi olan Yüksek İslâm Enstitüleri «Akademi» olmak hakkını elde etmek için derslere girmeme kararı almışlardır. Alâkadarları ikaz mahiyetindeki bu karar sâkin ve vakûr bir hava içinde geçmiş ve nihâyete ermiştir.

Konya, Kayseri, İzmir ve Erzurum Yüksek İslâm Enstitüleri'nin ittifakla aldıkları bu karar için şu beyanatta bulunulmuştur:

«... Hükûmet programında yer almasına rağmen, Yüksek İslâm Enstitüleri'nin «İslâmi İlimler Akademileri» hâline gelmelerini sağlıyacak kanun mevzuunda hiç bir ilerlemenin görülmemesi üzerine Konya, Kayseri, İzmir ve Erzurum Yüksek İslâm Enstitüleri talebeleri olarak, ihtar boykotuna girişmiş bulunmaktayız.

Bu boykotu - artık maksadın hasıl olduğu kanaatiyle - kaldırmış bulunmaktayız. Kanaatimiz odur ki; Yüksek İslâm Enstitüleri câmiasının büyük bir hassasiyetle takib ettiği bu mevzuda alâkadar selâhiyetlilerin dikkatleri çekilmiştir.

Yüksek İslâm talebeleri bu haklı dâvâlarını sonuna kadar müdafaa edeceklerini, ikinci sınıf talebe muâmelesine tâbi tutulmamaları gerektiğini, İslâmi ilimler sahasında memleketimizin muhtaç olduğu ilim erbabını yetiştirmek için gayret sarfettiklerini açıkladıkları bu beyannâmelerini şöyle bitirmişlerdir.

«Mevzuun bu hassasiyetini koruma câmiamızın vazgeçmiyeceği prensipidir. Yüksek İslâm Enstitüleri talebelerini daha fazla oyalamadan daha büyük çapta aksülamellere meydan verilmeden Yüksek İslâm Enstitüleri'nin akademi hâline getirilmeleri gerekir.»

«Alâkadarların kendilerine düşeni yapacaklarını ümit ve temenni ediyoruz.»

Yüksek İslâm Enstitülerinin bu haklı şikâyet ve temennilerinin en kısa zamanda gerçekleşmesini temenni eder, kendilerine derslerinde ve bütün dâvâlarında başarılar dileriz.

DİYÂNETİN MANZARASI

(Baştarafı Sayfa 11 de)

Sâdık ALBAYRAK

muhatap olanlara karşı 1924'den 1933'e, 1933'den 1946'ya, 1946'dan 1950'ye ve bu tarihten günümüze kadar tedricen bu beyin çatlatan otoriter tazyikler hafiflemeye başlamıştır Bu, müslümanların şuurlu mücâdelelerinden çok dizginleri ellerinde tutanların yorulmalarından ve dayandıkları esasların sakatlığından ileri gelmektedir. Yalnız yarım asrı aşan bu inhirafın içinde son çeyreğin umûmi karakteri bir uyanış ve bir silkinişin izlerini taşımaktadır.

Diyânet Teşkilâtı bu yarım asrı aşan devre içinde müezzinlik, imamlık, vaizlik ve müftülk hizmetlerinin dışında hiç bir tesir sahası olmamıştır. Bütün bunlar da bürokratik çalışmalardan öteye geçememiştir. 1924'den önceki güçlü kadrolar tasfiye edilmiş, yalnız inkılâbın karakterine ve kan gurubuna dahil olanlar ayakta kalmışlardır. Kadılar, naibler, dersiâmlar ve müderrisler bu yeni geminin içinden safra atar gibi imkânsızlıklar deryasına atılmışlardır.

Her hâl-ü kârda hayatta kalan ilmiye mensupları cemiyet içinde bulundukları müddetçe, bir boşluk hissedilmiyordu. Yalnız dinin ve diyanetin bekâsını sağlayan ilmi ve dinî müesseselerin kapatılması ve hayatta olanların da vefatı ile büyük bir boşluk doğmuştur. Ve bugün hayatta iki büklüm olmuş, sakalları dizlerine değecek hâle gelmiş ancak on kadar dersiâm kalmıştır.

İslâmın intişarı ve müslümanların dinlerini öğrenebilmeleri için ciddi hiç bir şey yapılmamış, sâdece sembolik olarak Kur'an-ı Kerîmin hıfzı için bir kaç yerde kurslar açılmıştır. Bu kurslar da ancak 1947'de bir vüs'at kazanmıştır. Kaht-ı rical devri avdet ettiğinden rejimin karakterine ters düştüğü halde İmam-Hatip Kursları, İlâhiyet Fakültesi, İmam-Hatip Mektepler; ve Yüksek İslâm Enstitüleri açılmaya başlanmıştır. Fakat bu tahsil yuvaları eskiye nisbetle kopuk kopuk izler taşımak suretiyle Türkiye'deki İslâmi hayatın tenviri vazifesini üzerlerine almışlardır.

İşte esas mesele burada başlamış, mezunların hizmet durumları ele alınarak devlet lâik insan istemiş, hükümetler de siyâsetlerini dinin intişarına değil, kendi menfaatlerine göre ayarlamışlardır.

Bugünkü duruma bu sıralanan ahval içinde gelinmiştir. Müslümanların ahvâli ise, ma'rûfu emr eden, ve münkeri nehy eden salâbet sahibi bir ümmetin bulunmamasından veya icrâsı elzem olanı idrakten âciz mes'ul kimselerin bulunmamasından, bir dereceye kadar ma'zûr görülebilir. Ama Diyânet Teşkilâtı, şahıs ve zümre taassubundan uzak olarak mütalâa edilirse, üç - dört yıldan beri içinden çıkılmaz bir manzara arz etmektedir. Bu durum, siyasi cihetten arzu edilip işin başından beri teşkilât içinde icrâ edilmek istenmiştir. Şimdi ise aksine, siyasi yönden bir telkin yapılmasa da teşkilât kendi kendine bunu yapmaktadır. Böylece İslâmın ta'mim edilmesi, uhdesine tevdi' olunan Diyânet İşleri, «lâikliği damarlarında duyan» zevat arasında geçerli (!) bir teşkilât vaziyetine gelmekte ve kültürümüzü tahribe kalkışan mehalifin paralelinde İslâmı bir «öğreti» (!...) şeklinde anlatmaya çalışmaktadır.

Hasılı Diyânet İşleri Teşkilâtı, dinî, tarihî ve ictimai pek çok vazifeyi ifâ ile mükelleftir. Tatbikat ise, çağdaş olma iddiasını ileri süren bir takım batı kopyacısı mümessillerin paralelinde bulunma misâlini vermektedir. Yani bu teşkilât susuz insanların hararetini giderecek yerde salon kokteyllerinde ve feminist toplantılarda meyva suları ile kendini şirin gösterme yollarını aramaktadır. Bu bakımdan müslümanlar için asl olan yıllarca makamları hacâlet içinde tavizle koruyacağına, mes'uliyetini müdrik olarak, makam kaybı pahasına da olsa, bir anlık zaman içinde İslâm'ın ruhuna uygun icraatta bulunmaktır.

Demirel'e ihtar (!)

Geçen Pazartesi günü sol basın büyük bir şamatayla ilân ediyordu: Kumandanlar Demirel'e ihtarda bulunmuşlar. Haftalık «Yankı» dergisine istinad ettirilen bu haber mâlum çevreleri pek sevindirmişe benziyordu. Haberi okuyanlar, manşetlerle muhtevâ arasındaki bâriz tezadı görerek bu adamlarda haber nâmusu olmadığını bir kere daha anladılar. Zira bu haberde bahsi geçen mektubun (muhtıra değil, o bambaşka bir şeydir.) evvelâ bir ihtar yani onların kullandıkları tabirle «uyarı» vasfı mevcûd değildir. Kumandanlar - o da doğruysa - Demirel'e samimi bazı düşüncelerini bildirmişler. İhtimalki müdâvele-i efkâr arasında şifâhen pek çok kere vâkı olan bu durumun ne fevkalâdeliği vardır. Ama gel görki, sol basın bu normal hâdiseden kendine aslan payı çıkartmak için paçaları sıvamıştır. Şöyleki:

1 — Kumandanlar, Demirel'e örfi idâre ilân etmemeleri tavsiyesinde bulunmuşlar. Bunda sevinilecek ne var diyeceksiniz. Ama 12 Mart tecrübesinden sonra sol cephe için bunun ehemmiyeti âşikâr değil mi?! Baksanıza ortaya bir örfi idâre lâfı çıkına başta Ecevit olmak üzere kâbus görmüş gibi irkildiler.

Şimdi bu haberle rahatlamış oldular. Demirel'e «Bak kumandanlar örfi idare ilânını istemiyorlar. Bununla bizi karkutamazsın!...» demek istiyorlar.

2 — Demirel'i halka tekrar cihet-i askeriyece istenmiyen adam olarak göstermenin girizgâhını yapıyorlar.

3 — Bu arada - doğru veya yanlış - kumandanların bir CHP - AP koalisyonundan söz ettikleri üzerinde de duruyorlar. Şu kızılcıklar doğrusu pek akıllıdırlar. Bir de âlemi kör ve sağır sanmasalar!...

Ortak tesisler

Şu mâhud «silâh ambargosu» başladığındanberi Amerika ile aramızda ciddi bir mes'ele hâline gelen müşterek te'sislerin artık tamamen bize devredilecekleri bildiriliyor. Bu hususta Çağlayangil ile Kissinger mutabakate yazmışlar. Solcuların ağızları kulaklarına varıyor. Bütün gâyeleri, Amerika'nın Türkiye'den çekilip gitmesi değil miydi?! Ama darda değil... Zira Amerika'ya «gir!» Rus-ya'ya «gel!..» diyebilmek için lâzımdı. MC iktidarı ise bunu demiyecektir. Ama ne olursa olsun, mes'elenin ilk safhası halledilmek üzeredir. Bunun baş mimarı da Yahudi Kissinger!...

Dünya'nın her tarafında komünizmin iplerinin siyonizmin elinde olduğu mâlumdur. Kissinger'in çoktanberi Amerika için değil de Yahudiler daha doğrusu İsrail için çalıştığı ve Türkiye'yi Rusya ile teşrik-i mesâiye ittiği gözden kaçmamaktadır. Ecevit böyle müsâid bir zamanda iktidar olmak için çırpınmasın da ne yapsın!... Böyle bir fırsat kırk yılda bir ele geçer mi?!...

Ayet değil

CHP liler, CHP militanları, Prof. Karataş'ın TRT Umum Müdürlüğü'ne getirilmesiyle kime, nasıl saldıracaklarını şaşırmış görünüyorlar. Gerçekten önce mes'eleyi hukûku zedeleyen bir tasarruf olarak ele alan ve Reisicumhur'a kadar bu tâyinde rolü bulunan herkese saldıran, kendilerini tutan sol basınla akordlu bir sûrette hareket ederek bu hücumlara, dâimâ hukukun üstünlüğüne inanmış olması gereken Baroları bile —yedeklerine alarak— sürüklediler. Fakat mes'elenin asıl câlib-i dikkat olan ciheti şuydu ki; Karataş'ın getirildiği vazifeye ehil olup olmadığı üzerinde bir kelime söylemeden O'nun «Atatürk düşmanı» olduğuna (!...) dâir sümmettedârik şâyiaları birer ciddi beyânatlarmış gibi ortaya atarak sol basına bir hayli sermâye verdiler.

Bir kerre mahsus tâbirleri bile yanlış kullandıkları bu mesmûâtın kendi çevrelerince uydurulmuş bulunduğunu, sıralanan cümlelerin siyâk ve sibâkındaki bozukluklar ortaya koymaktadır. Bunlar, belki bir köy kahvesinde avamdan bir insanın ağzından sâdır olabilecek basit cümlelerden ibârettir. Okumuş yazmış bir profesörün —iddiâ edilen bu fikirlerle alâkası olsa bile— bunları CHP militanlarının ifâde ettikleri gibi bozuk ve ibtidâi cümlelerle söylemiş bulunmasına ihtimâl verilemez. Yalnız bu uslûp husûsiyeti bile, onların uydurulmuş olduğunu isbâta kâfidir.

Böyle olduğu halde TRT Umum Müdürü Karataş «Atatürk'ün her sözü Tanrı buyruğu, yani âyet değildir» diye mâsumâne bir müdâfaada bulunmuştur. Hâle bakın ki; sol basın bunu da garip bir şeymiş gibi haber hâline getirerek dercetmiştir. Bu en basit gerçeği bile yadırgayan kızılcıkların M. Kemâl Paşa hakkındaki gerçek düşüncelerini burada tafsil ve izâh —maalesef— mümkün değildir. Ancak şu kadarını unutmamalıdır ki, daha dün M. Kemal Paşa için, «Seni sevmek ibâdettir!» diyen Bayar'ı bile Atatürk düşmanlığı ile itham ederek iktidardan uzaklaştıran bu sözde Atatürk'çüler, bugün Korutürk'ü de bu îthama hedef ittihaz ettikten sonra, varsın Karataş için ne dilerlerse onu söylesinler! Biz olsak hiç bir cevap vermezdik. Gözden kaçırdıkları bir gerçek de şudur ki; riyâkarâne bir sûrette kullana kullana «Atatürk düşmanlığı» ithâmının da bir zamanlar pek çok ürkütücü olan müessiriyetini izâle etmişlerdir.

Fen

HIZ DUVARI VE ÖTESİNDEKİ ÂLEM

«Herhalde sibernetik ve teorik fizik birçok meselelerimizi çözecek, dinlerin anlatmaya çalışıp da pek çok insan tarafından «gönül gözü» ile görülebilecek gerçekleri insanların önüne, reddedilemez bir tarzda sokacaktır!..»

Prof. Dr. Ayhan Songar

— 2 —

Bahis mevzuu «ışık hızı duvarı» kitleli cisimler için vârittir. Zira, negatif geri tepmenin kurulabilmesi için hız-kitle münâsebetine ihtiyaç vardır. Atomu meydana getiren, proton, elektron ve nötron gibi, bizatihî kütleye sahip sub-atomal cisimcikler için de ayni kanun geçerlidir. Bunlar ışık hızından daha düşük bir hızda hareket etmek mecburiyetindedirler. Işık hızına ulaşamıyan kütleli taneciklere fizikçi Olexa-Myron Bilaniuk «tardyon» adını vermiştir.

Hareketsiz halde iken kütleleri sıfır olan, yani «öz kütleleri» sıfıra eşit bulunan tanecikler de vardır. Işığı teşkil eden foton'lar, yeni bulunan nötrino ve graviton'lar böyle sıfır öz kütleli cisimlerdir. Bunlar ancak ışık hızı ile hareket ettikleri takdirde kitleye sahip olabileceklerinden saniyede 299.792.5 km.lik bir hızla hareket etmeleri zarûridir. Bilaniuk, öz kütleleri sıfır olan bu taneciklere de «luxon» ismini vermiştir.

«İmkânsız» denen şeyi bir an için düşünelim. Sükûnet halindeki kitlesi 1 kg. olan bir cisim ışık hızının 1.5 misli bir hızla, yani saniyede 425.000 kilometre sür'atle hareket etse, acaba kütlesi ne olurdu? Böyle, ilk bakışta muhâl gibi görünen bir duruma erişmiş cismin çok ilgi çekici bir duruma vardığı görülür: Kütle karekök eksi bir kilogram olmuştur. Eksi bir'in kare köküne matematikte «imajiner (hayali) sayı» derler. O halde, ışık hızının üstünde hareket eden bir cismin kütlesi «imajiner kütle»dir. 1962 de Bilaniuk'un araştırmaları göstermiştir ki; imajiner kütleli cisimlerde hız ve kütle arasında bir çeşit pozitif geri tepme bağlantısı mevcuttur. İmajiner kütleli cisimler itilince yavaşlar, direnç gösteren bir ortamda ise hızlanırlar. Normal kütlesi olan cisimlerin hızlandıkça kitlelerinin ve enerjilerinin artmalarına karşılık imajiner kütleli cisimler hızlandıkça kütleleri azalır. Demek oluyor ki; imajiner kütleli cisimlerdeki geri tepme bağlantısı hızlandıkça hızı arttıracak şekilde gelişmektedir ve bir defa ışık hızı duvarı aşılırsa bu pozitif geri tepme işlemeye başlar.

Bilaniuk ve arkadaşları ışık hızından daha büyük bir hızla hareket eden imajiner kütleli cisimlerin mevcûdiyetinin Einstein'ın rölativite teorisine aykırı düşmediğini isbat etmişlerdir. Gerald Geinberg ise bu ışıktan hızlı hareket eden taneciklere «tachyon» adını vermiştir.

Kolayca anlaşılacağı gibi, tachyon'lar da ışık duvarının öte tarafında ışık duvarı ile sınırlıdırlar. Yani bunlar itilmek yoliyle enerji kazandıkça yavaşlarlar, yavaşladıkça da daha yavaşlatılmaları zorlaşır. Hızları ışık hızına yaklaşınca ise, onları daha yavaşlatmak artık imkânsız hale gelir.

Yukarda söylediklerimizi hulâsa edecek olursak: Kainatta mevcud tanecikleri üç ayrı sınıfta toplamak mümkündür:

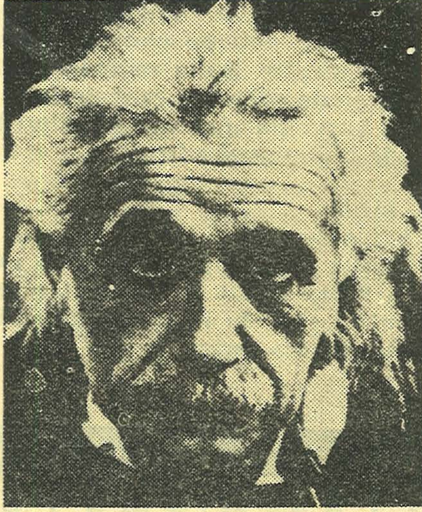
1) Öz kütleleri sıfırdan büyük olan ve ışık hızından az herhangi bir hızla hareket edebilmeleri mümkün bulunan tardyon'lar. Bunların ışık hızıyla veya daha yüksek bir hızla hareket edebilmeleri mümkün değildir.

2) Öz kütleleri sıfır olan ve yalnızca ışık hızı ile hareket edebilen luxon'lar. Bunlar sadece ışık hızı ile hareket edebildikleri takdirde vardırlar. Bu sebepten yavaşlamaları mümkün olmadığı gibi kendi duvarlarını da aşamazlar.

3) Öz kütleleri imajiner olan ve ışık hızından daha büyük herhangi bir hızla hareket edebilmekle beraber ışık hızına kadar yavaşlatılamıyan tachyon'lar.

Tachyonl'arın mevcûdiyetleri relâtivite teorisine aykırı düşmemektedir. O halde bunların mevcûdiyetleri muhtemel'dir. Ancak, ana tabiat kanunlarına aykırı düşmeyen ve mevcud olabilecekleri bu sûretle anlaşılan herşeyin mutlaka var olması da bir tabiat kanunudur. Tachyonlar ana tabiat kanunları ile reddedilemediğine göre mevcutturlar.

Bir tachyon, ışık hızından çok daha yüksek hızlarda hareket ettiği için bir yerde mevcud olduğu düşünüldüğü anda o noktadan çok daha başka bir yerdedir. O halde, bugün elimizde mevcud olan metodlarla tachyon'un tesbiti ve gösterilebilmesi mümkün değildir. Ancak, bir sınıftaki bir taneciği diğer sınıftakine dönüştürmek de mümkündür. Meselâ her ikisi birer tardyon olan elektron ile pozitron birleşirse bir luxon olan gamma ışını meydana gelir. O halde tardyon'ların tachyon'a dönüşmesinin de bu yolla mümkün olduğu teorik olarak görülmektedir. Ancak bugün için elimizde bunu yapabilecek bir metod mevcut değildir.

Bilaniuk, 1971 de yayınladığı bir makalede tachyon ve tardyon âlemleri arasında tam bir simetrinin bulunduğunu göstermiştir. Bir tardyon ışık hızına yaklaşmakla sonsuz kitle kazanmakta, dolayısiyle ışık hızına erişmesi imkânsız bulunmaktadır. Tachyon için de ayni durum bahis mevzuudur. O da ışık hızına erişemez. Aslında bizler tardyonl'ardan yapılı olduğumuz için ışık hızına varmak bizim için bir «hızlanma», öbür taraftaki tachyon'lar için ise bir «yavaşlama» dır. Fakat hız bir referansa göre değerlendirilebilen izafi bir şeydir. Isaac Asimov'un dediği gibi, «luxon duvarının hangi tarafında olursanız olun, sizin bulunduğunuz taraf size tardyon âlemi olarak görünecek ve karşı taraf da sizin için her zaman tachyon âlemi olarak kalacaktır». Bizim bulunduğumuz tarafın düzenini koruyan negatif geri tepme luxon duvarının ötesinde bizim için pozitif geri tepme olarak tasavvur edilecektir. Halbuki luxon duvarının diğer tarafında bulunanlar için o bir negatif geri tepmedir, zira luxon duvarına yaklaşmayı önlemektedir.

Bu bilgiler bizi nerelere götürür? Bizimle beraber, mekânen ayni ve fakat bizim hissedemediğimiz, ölçemediğimiz, idrâk edemediğimiz, bizimkine simetrik bir diğer âlemle iç içe bulunduğumuzun fizik kanunları ile isbatı herhalde bundan başka bir şey değildir. Acaba ölümle ruhumuzun aştığı luxon duvarı mıdır? Ruhumuz tachyon'lardan mürekkep, ışık hızından daha hızlı seyreden ve bu sebeple bizim referans sistemimize göre her an her yerde bulunabilen, çok seyyal bir varlık mıdır? Luxon duvarının bu tarafında bizler şuurlu varlıklar olduğumuza, belli bir hayatımız bulunduğuna göre, duvarın öbür tarafındakiler için dahi ayni şey neden mümkün olmasın? Ve, nihâyet, ruhlarla yaptığımız temaslar bizim ışık hızı duvarının öte tarafına açılan pencerelerimiz midir?

Herhalde sibernetik ve teorik fizik bir çok mes'elelerimizi çözecek, dinlerin anlatmaya çalışıp da pek çok insan tarafından «gönül gözü» ile görülebilen gerçekleri insanların önüne, reddedilemez bir tarzda sokacaktır!..

İSLÂM ÂLEMİNDEN

İSLÂM ÜNİVERSİTESİ

İslâm Dayanışması Cemiyeti Uganda ve Nijerya'da birer İslâm Üniversitesi kuruyor.

Ayrıca yine aynı cemiyet Japonya, Senegal, Gana ve Zambia'da birer cami yaptıracak.

İslâmi yardımlaşma ülkeleri şu 13 devletten müteşekkildir: Suudi Arabistan, Kuveyt, Mısır, Libya, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Senegal, Japonya, Uganda, Pakistan, Malezya, Cezayir ve Gana.

Suudî Arabistan hariciye Vekâlet sefirlerinden ve aynı zamanda İslâmi yardımlaşma sandığı idare meclisi reisi olan Şeyh Salih el-Âkir Uganda ve Nijer (ya) da birer üniversite ve diğer 4 ülkede de yapılması düşünülen 4 macinin finansmanını üzerine alacağını bildirmiştir. Bu ay içinde yapılacak merasimlerle ilgili ülkelere projelerin başlatılması için gerekli olan nakit yardımlar takdim edilecektir.

Suudi Arabistan ticaret bakanı Dr. Süleyman Selim İslâm ülkeleri arasındaki ticari ve kültürel bağları kuvvetlendirmek gayesiyle Cidde'de bütün sene boyunca açık tutulacak olan İslâm ülkelerinin mamûl maddelerinin teşhir edileceği bir fuar açılacağını ve bununla ilgili hazırlıkların hızla yürütüldüğünü bildirmiştir. Bu haberi ilk defa Mekke-i İbni Abdülaziz açıklamıştır.

Mısır ve Pakistan arasında ticâri alakâlar gelişiyor.

Türk iş adamlarının da İslâm âlemi ile daha yakından ilgilenmesini her iki tarafın ticârî ve kültürel bakımlardan daha yakın münâsebetlere yönelmesi arzu edilmektedir.

Afrikada bulunan İslâm ülkeleri ile Türk iş adamlarının temasta bulunmaları beklenmektedir. Ancak Türkiye'den daima mamul esya beklediklerini bildiren İslâm ülkeleri ile Yugoslavya ve Yunanistan'ın sıkı ticârî temaslar tesis etmekte oldukları esefle görülmektedir. Herhalde adı geçen ülkelerin Afrikada ve orta doğudaki İslâm ülkelerine götürecekleri teknik hizmetleri ve satacakları mamûl maddeleri bizim ülkemiz de kolaylıkla karşılayabilir. Fakat mesele bu pazarlara açılabilme meselesidir. Bu da şuurlu ve müteşebbis iş adamlarının mevcudiyeti ile hallolacak bir problemdir.

KIRIM'LI MÜSLÜMAN LİDER BİR SOVYET KAMPINDA 7 AYDIR AÇLIK GREVİ YAPIYOR

Fransa'da Katoliklerle Protestanların birlikte çıkardıkları «Bip Snop» adlı haber bülteninde, OMSK Çalışma Kampında geçen Temmuz ayından bu yana sürdürdüğü uzun açlık grevi sebebiyle Kırımlı bir Müslüman liderin hayatının tehlikede olduğu bildirilmiştir.

Kırımlı Tatarların sözcüsü olan Mustafa Cemilyef adlı 32 yaşındaki Müslüman lider, bültende belirtildiğine göre, Stalin döneminde dağıtılmalarından sonra Kırım'a geri dönmek isteyen Tatarların mücadelesini yönettiği gerekçesiyle 1962 yılında tutuklanmıştır ve o zamandan beri hapiste bulunmaktadır. Cemilyef, serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla açlık grevi yapmaktadır. Müslüman liderin serbest bırakılması iki yalancı şahidin ifadeleriyle önlenmiştir.

Bu bildirilerin, «Dünya Luteryenler Federasyonu»ndan alındığını bildiren «Bip-Snop», Cemilyef'in açlık grevi sebebiyle çok zayıflamış olduğunu ve ancak 30 kilo geldiğini belirtmiştir.

İSLAM SAN'AT-I GALERİSİ

NewYork'un Metropolitan Müzesinde «İslâm Sanatı» için hususi bir kısım açılmıştır. Çok kıymetli eserlerin teşhir edildiği kısımda ilk defa halka açılan sanat eserlerinin bulunduğu bildirilmektedir.

Sergide eski yazma Kur'an-ı Kerimlerden 8. asırdan 19. asıra kadar muhtelif kolleksiyonlar teşhir edilmektedir. İslâm memleketlerinde ki evlerin tavan, kapı işlemelerinden nümunelerin mermer yer döşemelerinin ilgi ile takip edildiği bildiriliyor.

Sebil

DİN

İman Hakikatleri Etrafındaki Suallere CEVAPLAR

İSMAİL FENNÎ ERTUĞRUL

Sual: Bu mezhep isbat edilecek osla bizim itikadımızı altüst etmez mi?

Cevap: Etmez. Çünkü onun bir hakikat olduğu tebeyyün edip açıklığa kavuşsa bile bu gâiyetin ve bir sânii hakimin varlığına aykırı değildir. Çünkü bu Sâni' bir kaç asıl yaratıp muhtelif nebat ve hayvanları da bu sûretle şûbelere ayırarak tekâmül yoluyla onlardan vücûda getirmiş olabilir. Zaten bu nazariyeyi ortaya koyanlardan «Lamark» (1) basit şekillerden muhtelit ve mürekkep şekillere terakki eden hayat sahibi varlıkların Zat-ı Ecell-i âla tarafından yapılmış olan bir plânın muhtelif sayfalarını fiil meydanına getirdiğini söylemiştir. «Darvin» de (2) mevcudatın teşekkül ve imhasını Hak Teâlâ tarafından vaz' olunan kanunlardan anladığını; ve bunu Onun bir nefhasiyle husule gelen hayatın neticesi olarak tasavvur etmekte bir büyüklük olduğunu açıklamıştır. Buna rağmen materyalistler, bu âlimlerin şöhretinden istifade ederek mezheplerinin revaç bulması için tekâmül mezhebini kurucularının vaz' ettikleri hudud dâiresinden çıkarmak cür'etinde bulunmuşlardır.

---

(1) Lamark'ın felsefesinin hulâsası şudur:

Tabiat evvelâ hayatın ilk çizgisini hayvanlar için hülâmî (tutkalımsı), nebatlar için lüâbî (salya gibi yapışkan) kitleler içinde doğrudan doğruya yahut anasız babasız olarak bizzat ihdas eder. Bilhassa sıcak ve rutûbetli yerlerde yılan ince seyyâleler bu kitlelerin içine nüfuz eder. Bu seyyâleler hülâmî kütlenin aralıklarını genişleterek onu hücrevi dokuya çevirir, ve ona hayat için canlılık verir

Hayat sahibi canlı varlıklar yeryüzünde ilk zuhurundan beri düzenli bir kaç takım teşkil etmiştir. Bu takımlar basit şekillerden en karışık şekillere kadar tekemmül ederek bütün her şeyin yaratıcısı olan Allah Tealâ tarafından yapılmış olan evvelden mevcud bir plânın muhtelif şekillerini meydana getirir.

Bu terakki plânın inkişafı hayvanlarda çeşitli ihtiyaçlar ve sonra da alışkanlıklar meydana getiren haricî durumlar tarafından ihlâl edilir. Alışkanlıklar bazı uzuvların daha sık kullanılmasını gerektirir. Bu kullanma o uzvu inkişaf ettirir; büyültür. Kullanılmaması halinde ise o uzuv küçülür ve nihayet yok olur.

Haricî durumlar hayvanların şekil ve sûret teşekkülü üzerine tesir icra eder. Bundan hasıl olan değişiklikler yeni ihtiyaçlar müdahale etmedikçe tenâsül yoluyla intikal eder, verâset yoluyla da korunmuş olur.

Bu hulâsadan anlaşıldığı üzere Lamark uzuvların vazifelerine uygunluklarını ve hayvanların tedricen tekâmülünü muhit, ihtiyaç ve alışkanlıktan ibaret olmak üzere üç mebde (unsur) ile izah eder.

(2) İnsanların hayvandan geldiği fikri ekseriya Darvin'e isnad edilmekte ise de, mezkür şahsa göre insan doğrudan doğruya maymundan değildir ve olamaz da... Çünkü insan maymuna nisbetle bir çok üstünlüklere sahip olduğundan onu hayat rekabet ve mücadelesinde yok etmesi lâzım gelirdi. Ancak Darvin'in fikrince insanla maymun ikisi de munkariz olmuş olan bir asıldan neş'et etmiştir. Şu halde maymunlar insanın amcâzadesi olmak lâzım gelir.

(Maddiyyun Mezhebinin İzmihlâli
(İ. Fennî Ertuğrul Sayfa: 80/81)

İNKILÂB MEZÂLİMİ

TÜRK MİLLETİ'NDEN GELECEĞİN TARİHÇİSİNE RAPORLAR

Âtıf Hoca'nın Muhakemesi ve İdamı...

Muhterem SEBİL Gazetesi yazı âilesine!...

Zannedersem 1926 veya 27 senelerinde idi. O sıralarda vazifem icâbı Ankara'da bulunuyordum. Genç olmama rağmen İstiklâl Muhâkemelerini tâkib için verilen vesikalardan birini elde etmiştim. Bununla imkân buldukça celseleri tâkib ediyordum.

İskilipli Âtıf Hoca merhum

Bir def'asında İttihadçıların meşhur İâşe Nâzırları olan ve sonradan intihar etmiş bulunan *Kara Kemal Bey'i* evinde sakladığı için muhâkeme edilen *Sakallı Enver Bey* nâmıyla mâ'ruf bir zâtın muhâkemesini tâkibe gitmiştim. Meğer o celse *İskilipli Âtıf Hoca* merhûmun da muhâkemesi varmış. Bir tesâdüf eseri olarak onda da bulundum. Muhâkemeyi Reis sıfatıyla, *Kel Ali* nâmiyle mâ'ruf *Ali Çetinkaya* yürütüyordu. Bir ara büyük bir hışımla Hoca'ya dönerek:

«— Sen şapka aleyhinde bulunmuşsun!...» dedi.

Hoca sâkin ve vakur bir tavırla:

«— Evet efendim, Şapka Kanunu çıkmadan iki sene evvel şapkanın bir müslüman kisvesi olmadığına dâir bir risâle yazmıştım.» dedi.

Kel Ali:

«— Şimdi ne yapıyorsun?» diye sordu .

Hoca:

«— Kanunlara itaat ediyorum» cevâbını verdi. Bunun üzerine Kel Ali yine hiddetle ve bağırarak:

«— Sen bilmiyor musun ki; şapka da bezdir, fes de bezdir, sarık da bezdir?» deyince Hoca yine aynı sükûnetle:

«— Evet biliyorum.» dedi. «Ancak Hey'et-i Hâkiminin arkasındaki bayrak da bezdir. Lütfen o bayrağı kaldırınız da yerine bir İngiliz bayrağı asınız.» karşılığını verdi. Kel Ali pek hiddetlenmişti:

«— Ne diyorsun!?» diye bağırdı. Hoca:

«— Efendim şapka bir alâmettir. Oysa ki; benim de sizin de giydiğiniz ceket, pantalon ve palto bir âdettir. Âdet ile alâmet arasındaki farkı düşünerek o risâleyi yazmıştım.» dedi.

Bunun üzerine celse tâtil olundu ve müdafaasını yapması için muhakeme bir gün sonraya te'hir edildi.

Hakîkaten İskilipli Âtıf Hoca merhûm Şapka Kanunu'nun kabûlünden iki sene evvel *«Frenk Mukallidliği»* nâmıyle bir risâle yazmış ve bunda şapkanın küfür alâmeti olduğunu beyan etmişti. Celse tehir edildikten sonra hapishânede müdafaasını yazan merhûm o gece peygamber aleyhissalât-u vesselâm efendimizi rüyasında görmüş ve kendisine:

«— Bana gelmek istemiyor musun ki; müdafaa hazırlıyorsun?» buyurulmuş. Bunun üzerine yazdığı müdafaayı yırtan Hoca, mahkemede hiç bir diyeceği olmadığını beyan etmiş. Çünkü gördüğü rûyadan mutlaka idam edileceğini anlamış.

Ben bunları sonradan öğrendim. Fakat garip bir tesâdüfle Hoca'nın muhâkemesinin bittiğinin ertesi günü onu asılmış bir vaziyette daraağacında görmek bedbahtlığına uğradım. Gerçekten, hâlen Ankara'daki Zincirli Camii'nin kenarında bulunan bir hamam harâbesi içinde Hoca'yı asmışlardı. Ben de oradan geçiyordum. Hoca mehîb sakalı ve nûrâni yüzüyle ipde sallanıyordu. İçim burkuldu. Gayrî ihtiyârî ellerimi kaldırdım. Temiz rûhu için bir fâtiha okudum. Fakat bununla tatmin olmamıştım. Yaklaşıp Hoca'nın nûranî sakallarını öpmek istedim. O sırada tanımadığım bir adam koluma girerek beni çekti ve:

«— Eşşek, ne yapıyorsun!... Şimdi Hoca'yı indirirler seni bindirirler. Hadi düş önüme!...» dedi ve beni sürükleyip götürdü. Şimdi Sümerbank Binası'nın bulunduğu yerde bir takım salaş kahvehâneler vardı. Onlardan birine girip oturttu. Dışardan bir simit aldırttı. Fakat simidi dişlerim kesmiyordu. Boğazım kurumuştu. Hiç bir şey yiyecek halde değildim. Bana bir çay ısmarladı. Onu içtim. İki saat kadar orada onunla kaldık. Beni teselli etti. Sonra yerimi adresimi sordu. Beni alıp evime götürdü. Evdekilere:

«— Bu çocuk hasta olacaktır. Kendisini salıvermeyin» dedi. Gerçekten bu hâdise sebebiyle tam sekiz gün hasta yattım. Sokağa çıkamadım.

O günler öyle günlerdi ki evinizden çıktınız mı, acaba hangi sokağa sapsam ki; darağacında sallanan bir adamla karşılaşmasam, derdiniz. Zira adım başı asılan birine rastlanıyordu. Bir defasında Hacıbayram'a giden dörtyol ağzında böyle bir darağacıyla karşılaşmıştım. Anlaşılan pek dalgın yürüyormuşum ki, kendimi, birden bire yüksekçe asılmış bulunan bir adamın ayaklarının altında buldum. Bu zat sonradan öğrendiğime göre Altındiş Hâlid nâmında birisiymiş. Darağacını bekleyen jandarma bana bir dipçik vurdu. Elimdeki çantayı fırlattım, ayakkabılarımı çıkartarak İstasyona kadar koştuğumu hatırlıyorum.

Bu gibi hâdiseler saymakla bitmez. SEBİL'in iman dâvâsında büyük hizmetlere muvaffak olmasını temenni eder hürmet ve tebriklerimi sunarım. (İsim ve adresi mahfûzdur.)

Yahya Efendi Dergâhı'nın Son Şeyhi

ABDÜLHAY EFENDİ'NİN MEKTUPLARI

DÂVET

Oğlum, küfür, iman, dalâlet ve hidâyet şüphesiz ki; hulk ve takdir-i ilâhidir. Yalnız şu hulk ve takdir, kulun kalbinde meknûz olan fart-ı meyil ve cezbe-i isti'dad üzere zâhir olur. Aslından ayrılan, vatanından uzak kalan insan eğer aklını, idrakini, maazallah, zâyi etmiş bir zavallı hasta, biçare bir mecnun değilse, o aslını vatanını bir türlü hatırından çıkaramaz. «Bülbülü altın kafese komuşlar, Ah.. vatanım» demiş. meşhur darb-ı meseldir. Mecnun ise, kabil-i tedâvi ise onun tedâvisine koşulur. Değil ise «Vah zavallı» diyerek mukadderata bırakılır ve ondan da ümid kesilir. Ruhun sefası aslındaki saffete temâyül ile bilinir ki; o saffete beşerî, unsuri bir leke, bir çamur sıçrasa üzülür. İşte şu üzüntü o ruhun ölmediğine, yahut ümid kesilmiş nâkabil-i tedâvi hasta olmadığına alâmet edilir. Bunun aksi az bir tasavvur ile anlaşılabilir. Sizi benim kadar seven olmaz. Çünkü her ikinizin de nesebi ve hasebi asıllarınızım. Bir asıl, bir kök tasavvur olunabilir mi ki; fer'ine merbut olmasın. Meğer ki, o râbıta kuvvetli muhriplerle tahrib edilmiş olsun. Binâenaleyh rûhunuza mürâcaat ediniz. Sizi asla rabt edecek esbab ki; kuvvet-i iman ve ona müteferri' a'mâl-i sâlihadır. Ve âmalin en yükseği ve kötü amellerin en büyüğü küfür ve hakka adem-i rızâdır. Size tekrar ediyorum ki; şahsınızda ve başkasında küfür ve füsuk eseri zuhuru halinde ve lev bir ân olsun, nedâmet ve pişmanlıktan, üzüntüden uzaklaşmayınız ki; şu pişmanlık ve üzüntü âkibet sizi rahmet-i Hakka tekarrüb, tevbe-i nasuh ile rûhi sâfiyetinizi istihsâle sâik olsun. Küfre rıza, küfürdür. Fıskı fücurda devam ise neuzûbillah küfre götürür. Rûhunu öldürür. Aslına, vatanına saf olarak kavuşmana mâni olur. Allah cümlemizi nefs-i emmâre ve şeyâtin-i ins-ü cinden muhâfaza buyursun. Maamafih, nefsinizde, şahsiyetinizde vâki' kusurlara tegâfül etmeyüp, bir gün onlardan sıyrılmak emelini, arzusunu hatırdan çıkarmayın. Hayırla islâh-ı hâlinizi Cenab-ı Hakdan dilemekle beraber, hasbezzeman başkasının işine karışmaya da gelmez. Meğer ki; o başkası, sözünü hüsnü telâkki edecek kimselerden olsun. Veyahut «Venzür aşiretike illâ kurbeyn», «ve'mür ehlike bisselâti vessabır aleyhâ» emr-i şerifleri mûcibince, senin ehl-u ayâlin, evlâdın, yakın akrabandan bulunsun. Çünkü onları dâvet ile me'muruz. Tebliğ bizden, tesir Cenabı hâdî-i lemyezeldendir. Her sözde ruh, yâni tesir yaradılmaz. Fakat bir ân gelir ki; ansızın söz ciğersüz our. Atılan tohum-ı nasihat arz-ı kabûle müsâdif olabilir. Nâfi' nebâtat ve mugaddi sebzevat, hoşbû ezhar ve semerat husûle gelir. Bir memlekette bir câmi' olsa, o câmi'de beş vakitte Halik-ı kibriya ve Resulü zişânını anarak ezan okunsa, imanı olan ahâliden her ferd lâübali, tenbel gürûhundan olup da o dâvete icâbet etmese bile, onun kulağında hergün beş def'a taninendaz olan o sedâya o kadar ünsiyet peyda eder ki; bir gün o câmi' kapansa veya yıkılsa müdâvim cemaattan ziyâde paralanır, yırtınır. O câmiin tekrar açılmasına herkesten fazla koşar. Bu neden? Çünkü onun adem-i icâbeti inkârından değil, belki tenbelliğinden neş'et eylemişti. Şimdi Oğlum, Ben eminim ki, siz, Allah'ımın ezeli inâyetiyle kâfir fikir değilsiniz. Yani hasta rûhunuz henüz nâkabil-i tedâvi değildir. Evet, henüz ölmüş değildir. Dâimâ uzun uzun mektuplarımla sizi tâ'ciz veya tâ'zir ediyorum. Fakat tâ'ciz olsanız da bu sedâ inşaallah, asla ric'at ile sustuğu vakitte, taninendaz olduğu zamanlar, kulaklarınızda her halde bir ân olsun husûle getirdiği ihtizazlar, sizin hasta olan rûhunuzda selâha, intibaha doğru bir âfiyet peyda edecektir!

DİYÂNETİN MANZARASI

Sadık ALBAYRAK

Nüfusunun yüzde 99'u Müslüman olan Türkiye, Dünya üzerinde müsbet veya menfi cihetten takındığı tavra göre değer kazanmış veya kaybetmiştir. Bunun en açık delilleri de son elli yılda görülmüştür. Zira Batıdan, milletin harîm-i ismetine tasalluta varan, tahrîpkâr fikirler alınmış ve millî bünyeye zerk edilmek istenmiştir. Bunun en belli başlı icrâ sahası da din ve diyânet olmuştur. Türkiyede din ve diyânet mes'elesi akla gelince ilk olarak iki devre tebellür etmektedir. Birincisi 1924'den önce, ikincisi de 1924'den günümüze kadar olan devredir.

1924'e gelinceye kadarki devre Osmanlı Devleti'nin temel müessesesi olan Şeyhülislâmlık devridir. Şeyhülislâmlık, diğer adı ile Meşihât Makamı, dini bir makam olması hasebiyle, devletin dini, yani İslâm Dini'nin tatbikatçısı, neşr ve ta'mîmcisi rolünü üzerine almıştır. Osmanlı Devleti'nin temelini İslâm Dininin teşkil etmesi, alınan bütün ictimai kararlarda onun müessiriyetini intaç ettirmiştir. Bu müessiriyet hükmünü icrâ ettiği asırlarda Dünya'nın en ileri, en güçlü devleti hüviyetini iktisap etmiştik. Ne yazık ki; bu sağlam ve mütekâmil yoldan inhiraf baş gösterdi. İşte o zaman güç ve kuvvet kaybolmaya, devlet nizamı ve ictimai hayat bozulmaya yüz tutmuştur. Bunun tedâvisi ve kaybedilen zamanların telâfisi uğrunda gösterilen gayretler, bir tarafa atılmış, millet dinî hayattan tamâmen tecrid edilmiştir.

Halbuki Şeyhülislâmlık devletin temel müesseselerinin ayrılmaz bir parçası bulunuyordu. Yeni kurulan Türkiye Devleti'nde, Diyanet İşleri Başkanlığı adı ile bu rolün yen bir tâzelik ve cevvaliyet kazanması tahmin ediliyordu. Aksine 1924'de kurulan Diyânet İşleri Başkanlığı, sembolik bir teşkilât olarak devletin içinde yer almıştır. Bu müessese, İslâm'ın rûhuna uygun bir tarzda işletilmediği gibi esasları da tarihî seyri içinde dinin hükûm-fermâ olan kanunlarına da binâ edilmemiştir. Hakiki vechesi ile rejimin karakterine sâhip bir tarz içinde lâikliğin mümessili gibi davranmıştır.

Bu durum zamanımıza kadar nebatî bir hayata terk edilmiş bir hasta gibi devam edegelmiştir. Diyânet mensupları ve Batıcıların telkinlerine

(Devamı 8. sayfada)

GÖZ Oldur ki hakkı göre..

Salâhaddin Eş

Oyuncak Değil İnsan

İslâm dışındaki bütün hayat nizamlarının kadına, hürriyet adı altında ne iğrenç bir tuzak hazırlamış olduklarını şu yirminci asır en keskin çizgileriyle yeniden ortaya koydu. Buhranlar içinde debelenen insanlık, teselliyi feminizm adına köleleştirdiği kadın vücûdlarına perestiş etmekte buldu. Tarih boyunca kadın nev'inin uğradığı en bedbaht tasallut muhakkak ki; bu şehvetperestliktir. Kadının canlılarda ortak vasıf olarak bulunan neslin devamı sevki tabiisinin belirtisi olan behimî his ve iştiyakları tatmin etmesi için basit bir zevk âleti olarak değerlendirilmesi, gerçekte kadına karşı girişilen bir cinâyettir. 20. asra hâkim görünen iki bâtıl hayat nizâmında da bu cinâyet, alabildiğine bir yarış hâlinde işlenmektedir. Öyle ki; Dünya kadınlarının büyük bir kısmı bugün, İslâm'ın kadına vermiş olduğu mümtaz mevkii hayal dahi edememektedir. Öyle bir mümtaz ve müstahkem mevki ki; hayâ ve edep, haysiyet ve şeref, namus ve zerâfet kaleleriyle kuşatılmış; kendisine en büyük vasıf olarak analık bahşedilmiş ve ayaklarının altına cennetler serilmiş...

Bugünün bedbaht dünyasında ise kadınlar birer sus eşyası, birer biblo ve kendilerini başkalarına beğendirmek için en akla hayâle gelmez basitlikleri, şaklabanlıkları çekinmeden yapan bir oyuncak durumundadırlar. Kadını, komünizm sâdece bir istihsal vasıtası olarak değerlendirirken; kapitalizm de onu rekâbet ve kâr düzeninin tükenmez bir istismar âleti olarak görmekten başka bir şey yapamamaktadır. Buldozerden ciklete, araba lâstiğinden gözlüğe kadar her reklâmın temel malzemesi olarak, kendisini orta malı haline getirip başka insanların hayvânî arzularına sunmaya hazırlanmış bir kılıkta; kadın!...

Asırlarca gerçek insanlık anlayışını Dünya'ya yaymak ve Hakk'ın cihanşümul hakimiyetini tesis etmek için çırpınan müslümanlarda ne yazık ki bu sahada içten hançerlenmişler ve kadını her türlü tasalluta karşı müdafaasız bir duruma düşürmüşlerdir. Hatta geçen yıllarda Türkiye'de Hükûmet başkanlığına kadar gelebilmiş, mâtuhiyete müptelâ bir kişinin ağzından «kadınlara musallat olmayan erkeklerin bir işe varamıyacakları» şeklinde bir seksomanyaklık bile vâki olmuştur.

Beynelmilel ahlâksız şebekelerinin devletle iş birliği yaparak tertip ettiği güzellik kraliçesi seçimlerini bir tarafa bırakalım. Sadece kadınların, şu, mâsum görünüşlü seçme ve seçilme haklariyle ilgili olarak devleti idare edenlerdeki zihniyete ışık tutması bakımından Ahmed Ağaoğlu'nun Serbest Fıkra Hatıraları'ndan küçük bir aktarma yapalım:

«Malûm olduğu veçhile Gâzi her sene bir yenilik çıkarır, kimsenin aklına hayâline gelmeyen yeni bir mes'eleyi ortaya atar. Bu senenin yeniliği de evvelâ belediye seçimlerine kadınların iştirakleri ve...»

«Zâten, daha sonra da göreceğimiz üzere nihâyeti gelmeyen bütün bu yenilikler Gâzi'nin psikolojisine has olan bir ihtiyacın doğumudur... Kendisiyle geceleri gündüz yapmış olanlar bilirler ki; durmadan yer, durmaksızın içer, durmaksızın kavga arar... Nasıl ki; kadınlara seçme ve seçilme selâhiyetinin verilmesi de böyle oldu ve derhal etrafta kasideler, medihnâmeler, şarkılar yazıldı. Hakikatte bu hareket... veren ve alan için sâdece bir gösterişten ibâret sayılabilir. Nasıl ki birisi verilmiş olan hakların hepsinin hava olduğunu biliyor, diğeri halk denilen şeyin sabun köpüğünden başka bir şey olmadığını pek âlâ biliyor... Birisi nasıl veriyorsa, öteki de öyle alıyor. Her ikisi de içinden gülüyorlar ve fakat görünüşte güyâ hakikaten birşeyler oluyormuş gibi duruyorlar...»

Dünyada kadın mevzuunda oynanan oyunlardan Türkiye'nin hissesine düşeni bu soytarılıktan anlıyabilirsiniz.

Sözü İkbâl'e bırakalım:

«Ey Hakk dini nimetlerinin kendisine emânet edildiği İslâm kadını! Bugünkü devir mürâî, dışı süslü, içi çirkin ve hilekârdır. Onun kervanı, din malının yolunu vurur. Gözü küstah ve pervâsız bakar. Ona avlanmış olan kendini hür sanır. Onun eliyle ölen kendini diri sanır.

Cemiyetin fidanına su veren, İslâm Milleti'nin sermâyesini muhafaza eden sensin! Âkilâne hareket et; ey, örtüsü bizim nâmusumuzun fânusu olan müslüman kadın!»

Sebil

TARİH

KUVA-YI MİLLİYENİN KADIN KAHRAMANLARI

Aynur Mısıroğlu

KADINLARIN İSTANBUL MİTİNGLERİ

I

15 Mayıs 1919'da Yunan palikaryalarının İzmir'de mübârek vatan toprağına ayak basmaları, bütün yurtta umûmi bir teessür ve infiâle sebep olmuştu. İtilâf Devletleri nâmına güyâ inzibatı temin maksadıyla karaya çıkan bu ezeli düşmanımız, sâhile ayağını atar atmaz halkı «Zito Venizelos!...» Yani «Yaşasın Venizalos!...» diye bağırmaya ve mukâvemet edenleri süngü ve kasatura darbeleriyle şehid etmeye başlamıştı. Bu çıkarmanın ertesi günü İstanbul'a Yunan mezâliminin acı haberleri ulaşmaya başlamıştı.

Bunun üzerine 17 Mayıs'da o zaman «Dârülfünûn» denilen Üniversite'de diğer yüksek mekteplerde okuyan talebelerin de iştirâkiyle büyük bir toplantı yapıldı. Talebe, dersleri boykot ederek Üniversite'nin büyük konferans salonunda toplanmıştı. O zaman muhtelif fakültelere mestûre olarak devam etmekte bulunan iffet timsâli Türk kızları da bu toplantıya iştirâk ederek alınan kararlarda müessir olmuşlardır. Burada İstanbul'un muhtelif semtlerinde millî infiâle tercümân olan mitingler yapılması kararlaştırıldı.

Üniversite'de yapılan bu toplantıda «İnâs Dârülfünûnu» (Kız Üniversitesi) na mensup iffetli Türk kızlarının toplantılarında yapılan çeşitli konuşmalar erkek arkadaşlarına karşı varılan şu hükümle nihâyet bulmuştu: «Biz de sizin kadar, belki daha ziyâde üzgünüz. Teşebbüslerinize en kuvvetli bir imanla katılıyor ve şu gerçeği duyurmak istiyoruz:

Kim demiş bir kadın küçük şeydir,
Bir kadın belki en büyük şeydir.»

İlk miting 19 Mayıs'ta Fatih'de Belediye'nin önündeki meydanlıkta yapılmıştı. Bu mitingin dikkati çeken bir husûsiyeti de iştirakçiler arasında kadınların ekseriyeti teşkil etmeleriydi. O zaman siyah renkte çarşaf giyenlere nâdiren rastlanırdı. Siyah, makbul bir renk addedilmediğinden daha ziyâde göz alıcı sıcak renkler tercih edilirdi. Fakat bu hanımlar, nasıl tedârik etmişlerse, etmişler baştan başa siyahlara bürünmüşlerdi. Bu onların büyük mâtemlerinin alâmetiydi. Çarşaflar siyah... peçeler siyah... Hattâ ayakkabı ve çoraplar bile simsiyahtı... Hepsinin yakalarında bir rozet vardı. Bunda «İzmir Türk kalacaktır!...» ibâresi yazılıydı. Bu mitinge elli bin kişiden ziyâde bir kalabalık katılmıştı. Hitâbet kürsüsüne siyah zemin üzerine beyaz ayyıldız işlenmiş bir Türk Bayrağı serilmişti. İlk konuşmayı o devrin kadın sosyetesinde tâ İttihad ve Terakki erkânı ile olan yakın münâsebetlerindenberi meşhur olan Hâlide Edip aldı. Heyecanlı konuşmasında:

«... Müslümanlar, Türkler, Türk ve Müslüman bugün en kara gününü yaşıyor .Gece, karanlık bir gece. Fakat insanın hayatında sabahı olmayan gece yoktur. Yarın bu korkunç geceyi yırtıp, parlak bir sabah yaratacağız.

Bugün elimizde top, tüfek denilen âlet yok fakat ondan kuvvetli, ondan büyük bir silâhımız var. Hakk ve Allah var. (alkışlar) Tüfek ve top düşer, fakat Hakk ve Allah bâkidir....

Bilâhare dinin ve bütün dinî davranışların karşısına geçerek dönme babası Edip Bey'den aldığı ırsi mirâsın icâbına göre hareket eden Hâlide Edib'in o günün manevi havasına göre uzayıp giden bu heyecanlı konuşmasından sonra genç bir Darülfünûn talebesi olduğu anlaşılan Meliha Hanım kürsüye çıkarak:

«— Ey Türk, ulu şeref yıldızı sönmek üzere. Yedi asırdan beri devam eden bu mukaddes binâ, devletimiz, gözlerimizin önünde yavaş yavaş çöktürülüyor. Fakat, bu koca devlet yıkılırken öyle bir çatırtı ile devrilmelidir ki; metin ve sağlam binanın çatırtısı cihanı sarsmalı, bütün insanlığı titretmelidir.

Kuvvetle iman ediyoruz ki; büyük Allah'ımıza sığınarak cebir ile alınan bir hak elbette iâde edilecektir!...» diye haykırmıştı.

20 Mayıs 1919'da Üsküdar'da Doğancılar parkında tekrarlanan bu mitingde de yine Türk kadınlığı aynı faal rolü oynamış ve büründüğü mâtem renkleriyle hissiyâtını açıkça ortaya koymuştu. Gerçekten bu mitingde «Asrî Kadınlar Cemiyeti» adına konuşan ve o zamanın sosyetesinde bile bir iman ve iffet sermâyesi bulunduğunu gösteren Sabahat Hanım şöyle diyordu:

«— İşte, hayatı, rûhu Türk olan İzmir'i bugün Yunan'lılar aldılar. Belki yârın sinemizden bir şey, kalbimizden bir hayat koparır gibi birer birer Konya'mızı, Bursa'mızı hattâ evet bütün güzellikleriyle İstanbul'umuzu isteyecekler. O zaman, bu hayâtımıza zehirli tırnaklarını takıp her fırsatta bizi biraz daha ölüme yaklaştıran bu kahredici kuvvetler karşısında, yine bu sükût ve tevekkülle mi yaşıyacağız? Ben buna hayır diyorum, biz kadınlar bu hak cihadında en önde olacağız ve medeniyete riyâlar söyleyen varlıklara her zaman lânetler... lânetler...»

Aynı mitingde yine heyecanlı bir konuşma yapan Nâciye Hanım adında diğer bir Türk kadınını da:

«— Düşününüz, siz bu savaşta yalnız değilsiniz, arkanızda yanık bağırlarıyla, yaşlı gözleriyle koşan kadınlarınız, kardeşleriniz, evlâtlarınız var» diyerek erkekleri cihâda teşvik ediyordu.

İstanbul mitinglerinin üçüncüsü 22 Mayıs 1919'da Kadıköyü'nde yapıldı. Bunun en heyecanlı hatipleri de yine kadınlardı. Üniversite talebelerinden Münevver Sâime Hanım şöyle haykırıyordu:

«— Heyecanlarımız, kanlarımız söndürülse bile, göğsümüzde milliyetten yapılmış bir kalb var ki; onda yabancının, bir düşmanın ne ihtirâsı ve korkusu yaşar. Onun semâsını kaplayacak ancak istiklâl havasıdır. Ben kendimi hürriyeti gasbedilmiş bir milletin kızı sayarak, istiklâlime nasıl yürüyeceğimi söyliyeceğim. Bu beyânâtım kollarımızı bağlamak isteyenler için şayân-ı dikkat olmalı. Oğlum bana:

«— Ben neyim?» diye ilk sorduğu gün, ona semâlardan haykıran bir melek gibi.

«— Büyük tarihli bir Türk'sün!.» diye hitâbedeceğim.

Bu ses onun rûhunda ne fırtınalar koparacak!... Ninnisini söylerken bugünleri yanık bir sesle rûhuna sindireceğim. Ona büyük Türk ırkının şarkılarını söyliyeceğim. Kundağına şanlı mimarlarımızın yaptığı âbideleri işliyeceğim. Masallarda kendisine Fâtih'leri Yavuz'ları anlatacağım. Mendilinde kitabında cüzdanında fesinde hep İzmir'i görecek... O'na babamdan kalan altın kakmalı kılıcı rafta sarılı duran **bayrağı bir miras olarak vereceğim ve kulağına gizli bir vasiyyet söyliyeceğim. İşte o günden itibâren gâliplerin ayaklarımıza taktığı zincirler çözülmeye mahkûmdur. Çünkü o gün oğlumun kalbine ektiğim hürriyet çiçeği açacak, müthiş bir isyan olarak tuğyan edecektir. Sulhü müebbed düşünenler, bize indirilecek darbenin aksisedâsı yarınki insanlığın sükûnetini bozacaktır.**

Az söylemek, çok iş yapmak zamanı gelmiştir. Biz yalnız ağlıyoruz. Ağlamakla kazanılacak, hıçkırıklarımızı işitecek bir kalp yoktur. Teşkilâta, nihâyet fi'liyâta başlamak lâzımdır.»

İstanbul Dârülfünûnu (Ünüversitesi) nde miting kararı almak için toplanan kız talebeler.

Bu heyecanlı konuşmayı yapan Münevver Sâime Hanımefendi açıkça halkı isyan ve mukâvemete teşvik ettiği için bilâhare işgal kuvvetlerinin tâkibâtına mâruz kalmış, yakalanmamak için gizlice Anadolu'ya kaçmıştır. Garp Cephesinde fiilen harekâta katılan muhâbere ve sâir işlerde çalışan bu mücâhide kadın bir defasında sol kalçasından derin bir yara almış ve bilâhare İstiklâl Madalya'sı ile de taltif edilmiştir.

İstanbul mitinglerinin en büyük ve dikkate şâyân olanı 23 Mayıs 1919'da yapılan «Sultanahmed Mitingi» dir. Bu mitingin baş kahramanı da yine Halide Edip Adıvar'dır. Yukarıda söylediğimiz gibi bir Yahudi dönmesi olan bu kadının dönmeliği de pek öyle eski değildi. Ailelerinde ilk ihtidâ eden babası Adip Bey, idi. Ancak Hâlide Edip Adıvar o gün için ferdî hislerinin değil imanlı Türk kadınlığının müşterek hissiyâtına tercümân oluyordu. O'nu bu role iten, ma'şeri vicdandı. O, kendisine verilen rolü oynayan bir artist veya mümessil durumundaydı. Bilâhare «Vurun Kahpeye» adlı iftirânâmeyi yazarak dine ve din adamlarına saygısızlığı terennüm eden Hâlide Edib'in o günkü konuşması baştan başa dini vecd ve hevecan yüklüydü. Kendisi bu mitingi ve buradaki konuşmasını şöyle anlatmaktadır:

Yahudi Davası ve Filistin !..

SAİD ŞÂMİL

Üstad Said Şâmil Bey'e gazetemizce tevcih edilen suallere verdiği cevaplardan teşekkül eden yazıların 3. nüshamızda dercedilen ilki, tahrir hey'etimizce —görülen lüzum üzerine— müstakil makale haline getirilerek neşredilmiştir. Bundan dolayı bazı karışıklıklar olduğundan düzeltir özür dileriz.»

Sual : Filistin mes'elesi nasıl ortaya çıkmıştır ve nasıl halledilebilecektir?

Cevap: Filistin ve Lübnan Arabistan denilen şibih cezîrenin kuzeyini kaplayan, Akdeniz'in güzel sahil mıntıkalarından biridir. Tarih öncesi, buralarda Akdeniz'in ve Karadeniz'in diğer sahillerinde olduğu gibi **«Kas»** denilen bir kavmin yaşadığı iddia edilmektedir.

Beyaz ırkın menşei sayılan bu kavmin, Akdeniz sâhillerindeki dağlık mıntıkalarda kalıntıları bulunduğu gibi, Kafkas Dağları'nda da kütle halinde yaşadıkları bir vâkıadır.

Daha sonra buralara **«Ârî»** akınları oldu, onu Sâmî sızmalar tâkip etti. Bir aralık Hitit'lerin de buralara yayıldıkları görüldü. Elhâsıl eskidenberi buraları etnik bakımdan karışık bir sahadır. Nitekim buraya alem olan «Filistin» isminin menşe' itibariyle Sâmî dillerle hiç bir bağlantısı yoktur.

Güneyden bu sâhillere ilk göç edenler Finike'lilerdir. **Hadramut** denilen mıntıkada yaşayan bu insanlar, Hind Denizi'nde ticâret yaparlardı. Kuzeye gelip bu sâhillere yerleşince Akdeniz ticâretini ele aldılar. Yahudilerin bu taraflara göçleri çok sonradır. Onlar da güneyden Mezopotamya'dan geldiler. Fakat bu geliş perâkende oluyordu. Bu geliş Filistin halkı üzerinde hiç bir tesir yapmıyordu. Vaktâki Hz. Yusuf onlara Mısır'a girme fırsatı verdi ve toplu bir şekilde Delta'da Nil'in zengin kıyılarına onları yerleştirdi; İşte orada Benî İsrâil'in millî benliği tekevvün etti. Bu ameliyye uzun sürdü ve Yahudiler'e Mısır medeniyetinden çok şey iktibas etme fırsatı verdi. Küfrân-ı ni'met etmek Yahudi'liğin cibilliyeti icâbıdır. Bu devre hakkında muharref Tevrat'a intikâl ettirilen fasıllar bunun en bâriz isbâtıdır. Fravunları bile tiksindiren bu kütleyi, Delta'dan alıp Tih'e götüren Hz. Musa, onları orada arz-ı mev'udu almaya hazırlarken yaptıkları altından genç boğa heykeline nasıl tapındıklarını ve Mısır'da alıştıkları nimetleri istemekte nasıl ısrar ettiklerini Kur'an-ı Kerîm vecîz bir uslûpla tasvir eder. Bu da onların iddia olunduğu gibi perişân olmadıklarına delildir.

Benî İsrâil'in bu kerre Filistin'e saldırışları korkunç oldu. Hâkimiyetlerine rakip unsur kalmasın diye asıl Filistin halkını küçük büyük kılınçtan geçirdiler. Bu sûretle **«Pogrom»** denilen imhâ sistemini ilk defa olarak bizzat kendileri tatbik etmiş oldular.

Hz. Davud'un bu oniki kolu birleştirip devlet kurması, İsrail Oğullarına bir hüviyet ve şahsiyet kazandırdı. Arkasından Hz. Süleyman'ın hakîmâne siyâseti, hasis olmalarına rağmen bu varlığa bir kat daha ehemmiyet ekledi. Vaktaki Kızıldeniz'de tersâneler kurarak Doğu ticaretini inhisarlarına alma sevdâsına düştüler. İşte o zaman komşu devletleri dilgir ettiler. Buna karşılık ilk aksülâmeli Mısır gösterdi. Bunu Babil'lilerin hücûmu tâkip etti. Aynı akını Âsûrîler'de yapmaktan çekinmediler. Daha sonra İrânî'lerin bu işe karıştıkları görüldü. Bunu Roma'lıların yayılışı tâkip etti. Nihâyet Roma'nın bir devamı olan Bizans Hz. İsâ'ya yapılan çirkin işkencenin intikâmını Filistin'de temerküz eden Yahudi'ilğin köküne kibrit suyu dökmekle aldı ve bu sûretle Yahudilik tekrar sağa sola dağılmış para speülâsyonu ile meşgul sefîl bir manzara arzeden dağınık bir hale düştü.

Resûl-i Ekrem bir sohbetlerinde Kudüs'ün Hz. Ömer'in eliyle sulhen alınacağına işârette bulunmuşlardı. Vaktaki Fars ve Rum tehdidine karşı Halîfe Hazreti Ebû Bekir Arab mücâhidlerini harekete geçirdi. Hz. Ömer de bu harekâtı idâme ettirerek Irak, Suriye, Ürdün, Lübnan ve Filistin'i himâyesine aldı. İşte o sıralarda Rum patriği müstahkem bir şehir olan Kudüs'te bulunuyordu. Bu mukaddes şehri, bizzat Halîfe'ye teslim edeceğini bildirmişti. Bunun üzerine Hz. Ömer hududa yakın bir mevkie geldi ve orada Rum hey'etini kabul etti. Heye't kendisinden yedi istekte bulundu. Bunlardan üçü, kiliseler, manastırlar ve bunlara has vakıfların siyâneti, diğer üçü papazlara serbest âyin hakkı ile, kalmak veya gitmek talebinde bulunan hıristiyanlara ikâmet tenakkül hürriyetinin verilmesi idi. Yedinci maddeye gelince, Yahudi'lerin tekrar Filistin'e avdetlerine müsaâde edilmemesi ricâsı idi. Hz. Ömer bu isteklerin hepsini kabul etti ve bu teahhütlerini bir emannâme şeklinde yazılı olarak verdi. Ondan sonra gelen halîfelerin hepsi verilen bu ahdi harfiyyen tatbik ettikleri görüldü.

Hıristiyanlar tarafından Yahudi'lere karşı revâ görülen bu ezâ ve cefâ hâdisesini tetkik edenler için, vicdânî bir sızı duymak hakîkaten müşküldür. Çünkü mazlum sayılan bu unsur, nereye sığındı ise, o ülkenin servetini kendi hesabına bir sülük gibi emmesini becermiş üstelik, iblisâne metodlarla o milletin mukaddesâtını kemirmiş ve bu sûretle o varlıkları, bile bile, çöküntüye

(Devamı Var)

TÜRKÇESİ

Ahmed SELÂMÎ

MUKADDES ŞERÎATI BİLMEK...

Şerîat, lûgatda doğru yol, büyük ve geniş cadde, Allah'ın emri gibi ma'nâlara gelir. Istılahda ise, Allah tarafından Peygamber Aleyhisselam vâsıtasıyla vaz' ve tebliğ olunar hükümleri hâvî Allah kânunlarının tamamı anlaşılır...

Ayrıca ŞERÎAT, İSLÂM DÎNİ ma'nâsına kullanılır. Bu ma'nâsıyla 1 — *Ahkâm-ı asliyyeyi* yani itikâdı 2 — *Ahkâm-ı fer'iyyeyi* yani ibâdât, muâmelât, ukûbât, münâkehât, devlete âid teşkîlât, her türlü dünyevî müessesât, ahlâkiyyât, müfârekât, muhâkemât ve mahâkimi içine alır... Bu ikinci kısma şâmil başka bir ta'bîr, İslâm FIKHI ta'bîridir. Mecellemiz ilm-i fıkhı *«mesâil-i şer'iyey-i ameliyyeyi bilmekdir»* şeklinde maddeleştirir. Yeri gelmişken arzederiz ki, İslâm Fıkhı demek, İslâm hukuku demek değildir... İslâm hukuku, İslâm Fıkhının içindedir. İslâm Fıkhının şümûlu daha geniş olup, içinde (ibâdât) ve (ahlâkiyyât) da mevcutdur.

Beyân olunduğu gibi ŞERÎAT, İslâmiyyet ile müterâdif (aynı ma'nada) kullanıldığı zaman: 1 — **İ'TİKÂDI (6 îman** umdesi buranın içindedir) 2 — FER'İYYÂTI (ameliyyâtı) ihâta eylemektedir...

Fakat bazı kerre de, ŞERÎAT lâfzı İslâmiyyet'i ifâde eder tarzda değil, yalnız fer'iyyâtı ifâde edecek şekilde isti'mâl olunur. Bu takdirde ŞERÎAT, dînin (İslâmiyyetin) müterâdifi olarak kullanılmamış demekdir. Meselâ bu ma'naya bağlı kalınarak «*ŞERÎAT-I SÂBİE*» denilmişse, İslâmiyyet'in, İbrâhim Aleyhisselâmın peygamberliğindeki (fer'iyyâtı, ameliyyâtı) anlaşılır... Ve gene meselâ «*ŞERÎAT-I MÛSEVİYYE*» demek, İslâmiyyet'in, Mûsâ Aleyhisselâm zamanındaki ibâdâtı, ahlâkıyyâtı ve her türlü dünyevî müessesâtı demekdir ki, bugünün muharref musevîliğiyle alâkası yokdur ve ondan münezzehdır... Ve meselâ «*ŞERÎAT-I ÎSEVİYYE*» denilince de, İsâ Aleyhisselâmın mübelliği olduğu şeriat anlaşılır ki, bunun da zamanımızdaki muharref Hıristiyanlıkdan münezzeh olduğu açıkdır. Bütün bu ŞERÎAT'lar vahye müsteniddir ve dîn, Adem Aleyhisselâmdan Son Peygambere kadar hep aynıdır, adı da İslâmiyyet... Fakat bu dînin, bu mutlak dînin yani İslâmiyyet'in şerîatları, aynen devam etmeyip resûlden resûle ayrılık gösterebilmektedir. Meselâ evvelki şeriatda mubah olan şarab, sonraki şeriatda haram kılınmış olabiliyor... En son ŞERÎAT ise, RASUL-i EKREM Aleyhisselâm'a gönderilen şeriatdır ki, bugün (müslüman) denilen insan ların tâbi' oldukları şerîatdır. Buna ŞERÎAT-I GARRÂ-YI AHMEDİYYE de denir. Biz müslümanlar, Âdem Aleyhisselam'dan beri gelen yegâne hak dîn İslâmiyyet'e inanır; bu dînin bütün peygamberlerini tasdîk eder; gene bu dînin bütün şerîatlarını noktasına kadar her madde ve kânûnuyla kabul ederiz. Bütün bu peygamberlerin bizim peygamberlerimiz, bütün bu ŞERÎATLARIN da bizim ŞERÎATLARIMIZ olduğuna şeksiz şübhesiz şehâdet ederiz... Ancak, emir ve nehiylerine ınkıyadla mükellef olduğumuz ŞERÎAT, en küçük maddesine varıncaya kadar tatbîk mecbûriyetinde olduğumuza (inandığımız) ŞERÎAT, PEYGAMBERLER PEYGAMBERİNE âid en son ŞERÎATDIR...

Müslüman olmak veya KÂFİRLİKTEN kurtulmak, bu mukaddes ve muazzez ŞERÎATINen küçük ve cüz'î bir maddesine varıncaya kadar ona tam ve samîmi bir ÎMÂN, BAĞLILIK ve MAHABBET taşımakla mümkindir. İşte kelime-i şehâdet bunun bir remzidir. Müslüman, ŞERÎAT'a îmânını ortaya koymakla, gayrına da îmansızlığını, kabul etmezliğini, reddedişini, bağlanamazlığını ortaya koyuyor demekdir... Kimseye îmânında müdâhale edilemez. Nasılki bir kâfir yani ateist de kendi inancında serbestse... Ancak, bir tarafdan mukaddes ŞERÎATIN sâdece virgülüne yan bakıp, öte yandan «ben de müslümanım» deyenlere acınır!...

Hele Mukaddes ŞERÎATI Marksizmle bir tutup «*tehlike*» ilân edenlere söyliyecek sözümüz olamıyacaksa da; «*kâfir*» olarak (kubura) intikâl etmenin mükâfatına henüz hiç bir nemrudun nâil olamadığını hatırlatmakda fâide görürüz...

Şerîata göre, şerîatın bir tek tüyüne bile yan bakış, adamı Müslümanlığın dışına, hatta Makariosun bile uzağına fırlatır... Bu, o kadar kat'î dîni bir hakîkatdır ki, en fırıldak ve soytarı diyânet kisveli birisi bile, bunun aksini ortaya atmaya cür'et edemez...

Sebil

TARİH

KUVA-YI MİLLİYENİN KADIN KAHRAMANLARI

Aynur Mısıroğlu

KADINLARIN İSTANBUL MİTİNGLERİ

1

15 Mayıs 1919'da Yunan palikaryalarının İzmir'de mübârek vatan toprağına ayak basmaları, bütün yurtta umûmi bir teessür ve infiâle sebep olmuştu. İtilâf Devletleri nâmına güyâ inzibâtı temin maksadıyla karaya çıkan bu ezeli düşmanımız, sâhile ayağını atar atmaz halkı «Zito Venizelos!...» Yani «Yaşasın Venizalos!...» diye bağırmaya ve mukâvemet edenleri süngü ve kasatura darbeleriyle şehid etmeye başlamıştı. Bu çıkarmanın ertesi günü İstanbul'a Yunan mezâliminin acı haberleri ulaşmaya başlamıştı.

Bunun üzerine 17 Mayıs'da o zaman «Dârülfünûn» denilen Üniversite'de diğer yüksek mekteplerde okuyan talebelerin de iştirâkiyle büyük bir toplantı yapıldı. Talebe, dersleri boykot ederek Üniversite'nin büyük konferans salonunda toplanmıştı. O zaman muhtelif fakültelere mestûre olarak devam etmekte bulunan iffet timsâli Türk kızları da bu toplantıya iştirâk ederek alınan kararlarda müessir olmuşlardır. Burada İstanbul'un muhtelif semtlerinde milli infiâle tercümân olan mitingler yapılması kararlaştırıldı.

Üniversite'de yapılan bu toplantıda «İnâs Dârülfünûnu» (Kız Üniversitesi) na mensup iffetli Türk kızlarının toplantılarında yapılan çeşitli konuşmalar erkek arkadaşlarına karşı varılan şu hükümle nihâyet bulmuştu: «Biz de sizin kadar, belki daha ziyâde üzgünüz. Teşebbüslerinize en kuvvetli bir imanla katılıyor ve şu gerçeği duyurmak istiyoruz:

Kim demiş bir kadın küçük şeydir,
Bir kadın belki en büyük şeydir.»

İlk mitinğ 19 Mayıs'ta Fatih'de Belediye'nin önündeki meydanlıkta yapılmıştı. Bu mitingin dikkati çeken bir husûsiyeti de iştirakçiler arasında kadınların ekseriyeti teşkil etmeleriydi. O zaman siyah renkte çarşaf giyenlere nâdiren rastlanırdı. Siyah, makbul bir renk addedilmediğinden daha ziyâde göz alıcı sıcak renkler tercih edilirdi. Fakat bu hanımlar, nasıl tedârik etmişlerse, etmişler baştan başa siyahlara bürünmüşlerdi. Bu onların büyük mâtemlerinin alâmetiydi. Çarşaflar siyah... peçeler siyah... Hattâ ayakkabı ve çoraplar bile simsiyahtı... Hepsinin yakalarında bir rozet vardı. Bunda «İzmir Türk kalacaktır!...» ibâresi yazılıydı. Bu mitinge elli bin kişiden ziyâde bir kalabalık katılmıştı. Hitâbet kürsüsüne siyah zemin üzerine beyaz ayyıldız işlenmiş bir Türk Bayrağı serilmişti. İlk konuşmayı o devrin kadın sosyetesinde tâ İttihad ve Terakki erkânı ile olan yakın münâsebetlerindenberi meşhur olan Hâlide Edip aldı. Heyecanlı konuşmasında:

«... **Müslümanlar, Türkler, Türk ve Müslüman bugün en kara gününü yaşıyor. Gece, karanlık bir gece. Fakat insanın hayatında sabahı olmayan gece yoktur. Yarın bu korkunç geceyi yırtıp, parlak bir sabah yaratacağız.**

Bugün elimizde top, tüfek denilen âlet yok fakat ondan kuvvetli, ondan büyük bir silâhımız var. Hakk ve Allah var. (alkışlar) Tüfek ve top düşer, fakat Hakk ve Allah bâkidir....

Bilâhare dinin ve bütün dinî davranışların karşısına geçerek dönme babası Edip Bey'den aldığı ırsi mirâsın icâbına göre hareket eden Hâlide Edib'in o günün manevi havasına göre uzayıp giden bu heyecanlı konuşmasından sonra genç bir Darülfünûn talebesi olduğu anlaşılan Meliha Hanım kürsüye çıkarak:

«— **Ey Türk, ulu şeref yıldızı sönmek üzere. Yedi asırdan beri devam eden bu mukaddes binâ, devletimiz, gözlerimizin önünde yavaş yavaş çöktürülüyor. Fakat, bu koca devlet yıkılırken öyle bir çatırtı ile devrilmelidir ki; metin ve sağlam binanın çatırtısı cihanı sarsmalı, bütün insanlığı titretmelidir.**

Kuvvetle iman ediyoruz ki; büyük Allah'ımıza sığınarak cebir ile alınan bir hak elbette iâde edilecektir!...» diye haykırmıştı.

20 Mayıs 1919'da Üsküdar'da Doğancılar parkında tekrarlanan bu mitingde de yine Türk kadınlığı aynı faal rolü oynamış ve büründüğü mâtem renkleriyle hissiyâtını açıkça ortaya koymuştu. Gerçekten bu mitingde «Asri Kadınlar Cemiyeti» adına konuşan ve o zamanın sosyetesinde bile bir iman ve iffet sermâyesi bulunduğunu gösteren Sabahat Hanım şöyle diyordu:

«— **İşte, hayâtı, rûhu Türk olan İzmir'i bugün Yunan'lılar aldılar. Belki yârın sinemizden bir şey, kalbimizden bir hayat koparır gibi birer birer Konya'mızı, Bursa'mızı hattâ evet bütün güzellikleriyle İstanbul'umuzu isteyecekler. O zaman, bu hayâtımıza zehirli tırnaklarını takıp her fırsatta bizi biraz daha ölüme yaklaştıran bu kahredici kuvvetler karşısında, yine bu sükût ve tevekkülle mi yaşıyacağız? Ben buna hayır diyorum, biz kadınlar bu hak cihadında en önde olacağız ve medeniyete riyâlar söyleyen varlıklara her zaman lânetler... lânetler...»**

Aynı mitingde yine heyecanlı bir konuşma yapan Nâciye Hanım adında diğer bir Türk kadınını da:

«— **Düşününüz, siz bu savaşta yalnız değilsiniz, arkanızda yanık bağırlarıyla, yaşlı gözleriyle koşan kadınlarınız, kardeşleriniz, evlâtlarınız var» diyerek erkekleri cihâda teşvik ediyordu.**

İstanbul mitinglerinin üçüncüsü 22 Mayıs 1919'da Kadıköyü'nde yapıldı. Bunun en heyecanlı hatipleri de yine kadınlardı. Üniversite talebelerinden Münevver Sâime Hanım şöyle haykırıyordu:

«— **Heyecanlarımız, kanlarımız söndürülse bile, göğsümüzde milliyetten yapılmış bir kalb var ki; onda yabancının, bir düşmanın ne ihtirâsı ve korkusu yaşar. Onun semâsını kaplayacak ancak istiklâl havasıdır. Ben kendimi hürriyeti gasbedilmiş bir milletin kızı sayarak, istiklâlime nasıl yürüyeceğimi söyliyeceğim. Bu beyânâtım kollarımızı bağlamak isteyenler için şayân-ı dikkat olmalı. Oğlum bana:**

«— **Ben neyim?» diye ilk sorduğu gün, ona semâlardan haykıran bir melek gibi.**

«— **Büyük tarihli bir Türk'sün!..» diye hitâbedeceğim.**

Bu ses onun rûhunda ne fırtınalar koparacak!... Ninnisini söylerken bugünleri yanık bir sesle rûhuna sindireceğim. Ona büyük Türk ırkının şarkılarını söyliyeceğim. Kundağına şanlı mimarlarımızın yaptığı âbideleri işliyeceğim. Masallarda kendisine Fâtih'leri Yavuz'ları anlatacağım. Mendilinde kitabında cüzdanında fesinde hep İzmir'i görecek... O'na babamdan kalan altın kakmalı kılıcı rafta sarılı duran **bayrağı bir miras olarak vereceğim ve kulağına gizli bir vasiyyet söyliyeceğim. İşte o günden itibâren gâliplerin ayaklarımıza taktığı zincirler çözülmeye mahkûmdur. Çünkü o gün oğlumun kalbine ektiğim hürriyet çiçeği açacak, müthiş bir isyan olarak tuğyan edecektir. Sulhü müebbed düşünenler, bize indirilecek darbenin aksisedâsı yarınki insanlığın sükûnetini bozacaktır.**

Az söylemek, çok iş yapmak zamanı gelmiştir. Biz yalnız ağlıyoruz. Ağlamakla kazanılacak, hıçkırıklarımızı işitecek bir kalp yoktur. Teşkilâta, nihâyet fi'liyâta başlamak lâzımdır.»

Bu heyecanlı konuşmayı yapan Münevver Sâime Hanımefendi açıkça halkı isyan ve mukâvemete teşvik ettiği için bilâhare işgal kuvvetlerinin tâkibâtına mâruz kalmış, yakalanmamak için gizlice Anadolu'ya kaçmıştır. Garp Cephesinde fiilen harekâta katılan muhâbere ve sâir işlerde çalışan bu mücâhide kadın bir defasında sol kalçasından derin bir yara almış ve bilâhare İstiklâl Madalya'sı ile de taltif edilmiştir.

İstanbul Dârülfünûnu (Ünüversitesi) nde miting kararı almak için toplanan kız talebeler.

İstanbul mitinglerinin en büyük ve dikkate şâyân olanı 23 Mayıs 1919'da yapılan «Sultanahmed Mitingi» dir. Bu mitingin baş kahramanı da yine Halide Edip Adıvar'dır. Yukarıda söylediğimiz gibi bir Yahudi dönmesi olan bu kadının dönmeliği de pek öyle eski değildi. Ailelerinde ilk ihtidâ eden babası Adip Bey, idi Ancak Hâlide Edip Adıvar o gün için ferdi hislerinin değil imanlı Türk kadınlığının müşterek hissiyâtına tercümân oluyordu. O'nu bu role iten, ma'şeri vicdandı. O, kendisine verilen rolü oynayan bir artist veya mümessil durumundaydı. Bilâhare «Vurun Kahpeye» adlı iftirânâmeyi yazarak dine ve din adamlarına saygısızlığı terennüm eden Hâlide Edib'in o günkü konuşması baştan başa dini vecd ve heyecan yüklüydü. Kendisi bu mitingi ve buradaki konuşmasını şöyle anlatmaktadır:

Yahudi Davası ve Filistin !..

SAİD ŞÂMİL

Üstad Said Şâmil Bey'e gazetemizce tevcih edilen suallere verdiği cevaplardan teşekkül eden yazıların 3. nüshamızda dercedilen ilki, tahrir hey'etimizce —görülen lüzum üzerine— müstakil makale haline getirilerek neşredilmiştir. Bundan dolayı bazı karışıklıklar olduğundan düzeltir özür dileriz.»

Sual: Filistin mes'elesi nasıl ortaya çıkmıştır ve nasıl halledilebilecektir?

Cevap: Filistin ve Lübnan Arabistan denilen şibih cezîrenin kuzeyini kaplayan, Akdeniz'in güzel sahil mıntıkalarından biridir. Tarih öncesi, buralarda Akdeniz'in ve Karadeniz'in diğer sahillerinde olduğu gibi **«Kas»** denilen bir kavmin yaşadığı iddia edilmektedir.

Beyaz ırkın menşei sayılan bu kavmin, Akdeniz sâhillerindeki dağlık mıntıkalarda kalıntıları bulunduğu gibi, Kafkas Dağları'nda da kütle halinde yaşadıkları bir vâkıadır.

Daha sonra buralara **«Âri»** akınları oldu, onu Sâmî sızmalar tâkip etti. Bir aralık Hitit'lerin de buralara yayıldıkları görüldü. Elhâsıl eskidenberi buraları etnik bakımdan karışık bir sahadır. Nitekim buraya alem olan «Filistin» isminin menşe' itibariyle Sâmî dillerle hiç bir bağlantısı yoktur.

Güneyden bu sâhillere ilk göç edenler Finike'lilerdir. **Hadramut** denilen mıntıkada yaşayan bu insanlar, Hind Denizi'nde ticâret yaparlardı. Kuzeye gelip bu sâhillere yerleşince Akdeniz ticâretini ele aldılar. Yahudilerin bu taraflara göçleri çok sonradır. Onlar da güneyden Mezopotamya'dan geldiler. Fakat bu geliş perâkende oluyordu. Bu geliş Filistin halkı üzerinde hiç bir tesir yapmıyordu. Vaktâki Hz. Yusuf onlara Mısır'a girme fırsatı verdi ve toplu bir şekilde Delta'da Nil'in zengin kıyılarına onları yerleştirdi; İşte orada Benî İsrâil'in millî benliği tekevvün etti. Bu ameliyye uzun sürdü ve Yahudiler'e Mısır medeniyetinden çok şey iktibas etme fırsatı verdi. Küfrân-ı ni'met etmek Yahudi'liğin cibilliyeti icâbıdır. Bu devre hakkında muharref Tevrat'a intikâl ettirilen fasıllar bunun en bâriz isbâtıdır. Fravunları bile tiksindiren bu kütleyi, Delta'dan alıp Tih'e götüren Hz. Musa, onları orada arz-ı mev'udu almaya hazırlarken yaptıkları altından genç boğa heykeline nasıl tapındıklarını ve Mısır'da alıştıkları nimetleri istemekte nasıl ısrar ettiklerini Kur'an-ı Kerîm veciz bir uslûpla tasvir eder. Bu da onların iddia olunduğu gibi perişân olmadıklarına delildir.

Benî İsrâil'in bu kerre Filistin'e saldırışları korkunç oldu. Hâkimiyetlerine rakip unsur kalmasın diye asıl Filistin halkını küçük büyük kılınçtan geçirdiler. Bu sûretle **«Pogrom»** denilen imhâ sistemini ilk defa olarak bizzat kendileri tatbik etmiş oldular.

Hz. Davud'un bu oniki kolu birleştirip devlet kurması, İsrail Oğullarına bir hüviyet ve şahsiyet kazandırdı. Arkasından Hz. Süleyman'ın hakîmâne siyâseti, hasis olmalarına rağmen bu varlığa bir kat daha ehemmiyet ekledi. Vaktaki Kızıldeniz'de tersâneler kurarak Doğu ticaretini inhisarlarına alma sevdâsına düştüler. İşte o zaman komşu devletleri dilgir ettiler. Buna karşılık ilk aksülâmeli Mısır gösterdi. Bunu Babil'lilerin hücûmu tâkip etti. Aynı akını Âsûrîler'de yapmaktan çekinmediler. Daha sonra İrânî'lerin bu işe karıştıkları görüldü. Bunu Roma'lıların yayılışı tâkip etti. Nihâyet Roma'nın bir devamı olan Bizans Hz. İsâ'ya yapılan çirkin işkencenin intikâmını Filistin'de temerküz eden Yahudi'liğin köküne kibrit suyu dökmekle aldı ve bu sûretle Yahudilik tekrar sağa sola dağılmış para speülâsyonu ile meşgul sefîl bir manzara arzeden dağınık bir hale düştü.

Resûl-i Ekrem bir sohbetlerinde Kudüs'ün Hz. Ömer'in eliyle sulhen alınacağına işârette bulunmuşlardı. Vaktaki Fars ve Rum tehdidine karşı Halîfe Hazreti Ebû Bekir Arab mücâhidlerini harekete geçirdi. Hz. Ömer de bu harekâtı idâme ettirerek Irak, Suriye, Ürdün, Lübnan ve Filistin'i himâyesine aldı. İşte o sıralarda Rum patriği müstahkem bir şehir olan Kudüs'te bulunuyordu. Bu mukaddes şehri, bizzat Halîfe'ye teslim edeceğini bildirmişti. Bunun üzerine Hz. Ömer hududa yakın bir mevkie geldi ve orada Rum hey'etini kabul etti. Heye't kendisinden yedi istekte bulundu. Bunlardan üçü, kiliseler, manastırlar ve bunlara has vakıfların siyâneti, diğer üçü papazlara serbest âyin hakkı ile, kalmak veya gitmek talebinde bulunan hıristiyanlara ikâmet tenakkül hürriyetinin verilmesi idi. Yedinci maddeye gelince, Yahudi'lerin tekrar Filistin'e avdetlerine müsaâde edilmemesi ricâsı idi. Hz. Ömer bu isteklerin hepsini kabul etti ve bu teahhütlerini bir emannâme şeklinde yazılı olarak verdi. Ondan sonra gelen halîfelerin hepsi verilen bu ahdi harfiyyen tatbik ettikleri görüldü.

Hıristiyanlar tarafından Yahudi'lere karşı revâ görülen bu ezâ ve cefâ hâdisesini tetkik edenler için, vicdânî bir sızı duymak hakîkaten müşküldür. Çünkü mazlum sayılan bu unsur, nereye sığındı ise, o ülkenin servetini kendi hesabına bir sülük gibi emmesini becermiş üstelik, iblisâne metodlarla o milletin mukaddesâtını kemirmiş ve bu sûretle o varlıkları, bile bile, çöküntüye

(Devamı Var)

TÜRKÇESİ

Ahmed SELÂMÎ

MUKADDES ŞERÎATI BİLMEK...

Şerîat, lûgatda doğru yol, büyük ve geniş cadde, Allah'ın emri gibi ma'nâlara gelir. Istılahda ise, Allah tarafından Peygamber Aleyhisselam vâsıtasıyla vaz' ve tebliğ olunar hükümleri hâvî Allah kânunlarının tamamı anlaşılır...

Ayrıca ŞERÎAT, İSLÂM DÎNİ ma'nâsına kullanılır. Bu ma'nâsıyla *1 — Ahkâm-ı asliyyeyi* yani itikâdı *2 — Ahkâm-ı fer'iyyeyi* yani ibâdât, muâmelât, ukûbât, münâkehât, devlete âid teşkîlât, her türlü dünyevî müessesât, ahlâkiyyât, müfârekât, muhâkemât ve mahâkimi içine alır... Bu ikinci kısma şâmil başka bir ta'bir, İslâm FIKHI ta'biridir. Mecellemiz ilm-i fıkhı «*mesâil-i şer'iyey-i ameliyyeyi bilmekdir*» şeklinde maddeleştirir. Yeri gelmişken arzederiz ki, İslâm Fıkhı demek, İslâm hukuku demek değildir... İslâm hukuku, İslâm Fıkhının içindedir. İslâm Fıkhının şümûlu daha geniş olup, içinde (ibâdât) ve (ahlâkiyyât) da mevcutdur.

Beyân olunduğu gibi ŞERÎAT, İslâmiyyet ile müterâdif (aynı ma'nada) kullanıldığı zaman: 1 — İ'TİKÂDI (6 îman umdesi buranın içindedir) 2 — FER'İYYÂTI (ameliyyâtı) ihâta eylemektedir...

Fakat bazı kerre de, ŞERÎAT lâfzı İslâmiyyet'i ifâde eder tarzda değil, yalınız fer'iyyâtı ifâde edecek şekilde isti'mâl olunur. Bu takdirde ŞERÎAT, dînin (İslâmiyyetin) müterâdifi olarak kullanılmamış demekdir. Meselâ bu ma'naya bağlı kalınarak «*ŞERÎAT-I SÂBİE*» denilmişse, İslâmiyyet'in, İbrâhim Aleyhisselâmın peygamberliğindeki (fer'iyyâtı, ameliyyâtı) anlaşılır... Ve gene meselâ «*ŞERÎAT-I MÛSEVİYYE*» demek, İslâmiyyet'in, Mûsâ Aleyhisselâm zamanındaki ibâdâtı, ahlâkıyyâtı ve her türlü dünyevî müessesâtı demekdir ki, bugünün muharref museviliğiyle alâkası yokdur ve ondan münezzehdir... Ve meselâ «*ŞERÎAT-I ÎSEVÎYYE*» denilince de, Îsâ Aleyhisselâmın mübelliği olduğu şeriat anlaşılır ki, bunun da zamanımızdaki muharref Hıristiyanlıkdan münezzeh olduğu açıkdır. Bütün bu ŞERÎAT'lar vahye müsteniddir ve dîn, Adem Aleyhisselâmdan Son Peygambere kadar hep aynıdır, adı da İslâmiyyet... Fakat bu dînin, bu mutlak dînin yani İslâmiyyet'in şerîatları, aynen devam etmeyip resûlden resûle ayrılık gösterebilmektedir. Meselâ evvelki şeriatda mubah olan şarab, sonraki şeriatda haram kılınmış olabiliyor... En son ŞERÎAT ise, RASUL-İ EKREM Aleyhisselâm'a gönderilen şeriatdır ki, bugün (müslüman) denilen insan ların tâbi' oldukları şerîatdır. Buna ŞERÎAT-I GARRÂ-YI AHMEDİYYE de denir. Biz müslümanlar, Âdem Aleyhisselâm'dan beri gelen yegâne hak dîn İslâmiyyet'e inanır; bu dînin bütün peygamberlerini tasdîk eder; gene bu dînin bütün şerîatlarını noktasına kadar her madde ve kânûnuyla kabul ederiz. Bütün bu peygamberlerin bizim peygamberlerimiz, bütün bu ŞERÎATLARIN da bizim ŞERÎATLARIMIZ olduğuna şeksiz şübhesiz şehâdet ederiz... Ancak, emir ve nehiylerine ınkıyadla mükellef olduğumuz ŞERÎAT, en küçük maddesine varıncaya kadar tatbîk mecbûriyetinde olduğumuza (inandığımız) ŞERÎAT, PEYGAMBERLER PEYGAMBERİNE âid en son ŞERÎATDIR...

Müslüman olmak veya KÂFİRLİKTEN kurtulmak, bu mukaddes ve muazzez ŞERÎATINen küçük ve cüz'î bir maddesine varıncaya kadar ona tam ve samimî bir ÎMÂN, BAĞLILIK ve MAHABBET taşımakla mümkindir. İşte kelime-i şehâdet bunun bir remzidir. Müslüman, ŞERÎAT'a îmânını ortaya koymakla, gayrına da imansızlığını, kabul etmezliğini, reddedişini, bağlanamazlığını ortaya koyuyor demekdir... Kimseye îmânında müdâhale edilemez. Nasılki bir kâfir yani ateist de kendi inancında serbestse... Ancak, bir tarafdan mukaddes ŞERÎATIN sâdece virgülüne yan bakıp, öte yandan «ben de müslümanım» deyenlere acınır!...

Hele Mukaddes ŞERÎATI Marksizmle bir tutup «*tehlike*» ilân edenlere söyliyecek sözümüz olamıyacaksa da; «*kâfir*» olarak (kubura) intikâl etmenin mükâfatına henüz hiç bir nemrudun nâil olamadığını hatırlatmakda fâide görürüz...

Şeriata göre, şeriatın bir tek tüyüne bile yan bakış, adamı Müslümanlığın dışına, hatta Makariosun bile uzağına fırlatır... Bu, o kadar kat'î dînî bir hakîkatdır ki, en fırıldak ve soytarı diyânet kisveli birisi bile, bunun aksini ortaya atmaya cür'et edemez...

Sebil

Soljenitsyne'in İkâzı

«Amerikan Sendika Merkezi A. F. L. - C. I. O.'nun dâveti üzerine Rusya'dan sürülen, Nobel Edebiyat mükâfaatı kazanmış Alexandre Soljenitsyne 30 Haziran 1975'de Washington'da dinleyiciler önünde ilk defa konuşuyordu. Bir buçuk saat boyunca konuşan şöhretli eski mahpus ve bir çok dikkate değer eserin yazarı olan Soljenitsyne, sözünü sakınmaksızın, Batı'yı ve bilhassa Amerika'yı ikaz etmeye çalıştı. Aşağıda O'nun konuşmasının ehemmiyetli kısımlarını bulacaksınız.»

Beceriksiz ve sıkıntılar içinde bunalan ve tek başına bunları aşmaktan âciz Sovyet iktisâdiyâtı, mes'elelerine çözüm bulmakta elli yıldan bu yana Batı'dan zarûrî olarak yardımlar almaktadır. Gazetelerinizde iş adamlarınızdan bazılarının Moskova'daki son fuarlardan birinde suçluların teşhis ve yakalanmasında kullanılan en son teknik gelişmeleri sergilediklerini okursunuz. Bu sergilere katılan ve âletleri sergileyen iş adamlarınız, bu yeni teknik gelişmelerin, kendi tahsilât işlerinde faydalanmak üzere Sovyet Gizli Polisi tarafından (K. G. B.) tepeden tırnağa incelendiğinin farkına varmazlar.

Bu sergilenen cihazlarla son derece alâkalanan Sovyet Hükümeti, bunlardan satınalmak teşebbüsüne geçer, fakat, bu teşebbüs, münevver Sovyet vatandaşlarının fuarın kapanması için protestolar yaptıkları zamana rastlar.

Ne olursa olsun, Sovyet Gizli Polisi, Moskova'da resmî bir binada sıkı muhafaza altında tutulan bu sergilenmiş cihazarı tepeden tırnağa incelemiş ve kopyesini çıkarmıştır. Bu iş için gizli polise iki yahut üç gece yetmiş ve artmıştır bile. Bugün Sovyet Rusya'da kurtuluş hareketimiz mensupları, Sovyet hükûmet ve gizli polisi tarafından işte Batı'nın geliştirdiği bu dinleme ve gizlice fotoğraf çekme âletleri sâyesinde tâkibedilmektedirler. Bizim kurtuluş hareketimizin faal üyeleri kapitalist Batı Dünyası'nın te'min ettiği bu cihazlarla sıkıştırılmakta ve yakalanabilmektedirler. Sovyetler bütün bunları Batı tekniğine borçludurlar.

Lenin, yıllarca önce, kapitalistlerin istikbali düşünmeksizin Sovyet iktisâdiyatını güçlendirmek için ellerinden geleni yapacakları ve bu mevzuda birbirleriyle vahşice rekabete girişerek mallarını satmaktan geri kalmayacakları kehânetini savuruyordu. Ciddi bir anda, bir parti toplantısında Lênin şöyle haykırıyordu:

«— Telâşa kapılmayınız yoldaşlar! Eğer işler kötüye dönerse, burjuvalara kendilerini asacakları ipi biz vereceğiz.»

Ve bu iplerin nereden bulunacağı kendisine sorulduğunda şöyle karşılık veriyordu:

«— Bu ipleri bize burjuvalar verecekler dir.»

Yıllarca sonra, Nikita Kruçef, Amerika'da bulunduğu sırada gözlerinizin içine baka baka şunları söylüyordu:

«— Hepinizi diri diri gömeceğiz.»

Bugünün komünistleri, şüphesiz, daha da incedirler: «Diri diri gömmek» yerine sizlere «yumuşama-dètente) sunmaktadırlar.

Fakat, ne kadar incelmiş görünürlerse ideolojileri değişmemiştir ve gâyeleri aynıdır.

(Devamı var)

SENÂ'dan

Şemâil

«Züleyha'yı kınayıp da Hazreti Yusuf'u
Görünce ellerini kesenler, O'nun mübârek
cemâlini görselerdi, kalblerini keserlerdi...»

Hazreti Âişe
(Radiyellahu anha)

Bir kaç kelimeyle şemâilini,
O'nun da vasfetmiş râviler gerçi,
Ki bunlardan biri, İmam-ı Ali,
O, Şâh-ı velâyet,
Büyük haberci,
Esrar-ı nebiden,
Muhakkak, belki,
Fakat vesâitin selâhiyeti,
Önünde tartmalı bu rivâyeti,
Ki; bunlar.
Göz,
Ve söz,
Değil mi sanki!..

●

Neyi görebilir, göz denen varlık?!..
Işığın bir haddi,
Ona,
Zifirî
Karanlık,
Bir âlem değil midir ki!..

●

Üstelik çeşitli te'sire tâbi
Oldukça görülen şeyin idrâki!..
Aşkla nûr görünen,
Kinle nâr olur,
Galat-ı rûyete bir misal olur,
Ebû Cehil ile İmâm-ı Âli!..

●

Sonra göze âit bir ma'lûliyet,
Umûmî ve meçhul olarak elbet,
Yok mudur, sanırız ortada acep?!.
Kısmî olmasaydı bilinir miydi?!..
Renk körlüğü denen
Mâruf musîbet!..

●

Bir de şu var,
İhmale gelmez,
Tespiti güç, fakat,
İnkâr edilmez!..
Donmuş bir hüviyet var mı cihanda?!..
Aynı kalmıyarak,
Görünen şeyler,
Her an değişirler,
Bir çok mânâda!.
Bilhassa hislere mâ'kes çehreler!..

●

Bunları bilmeyen cesâret edip,
Mevlâna'nın meşhur ressamı gibi,
Kendini bir mâhir nakkaş zannedip,
Kalkar resmetmeye,
Huzura gelip!...

●

Görünce bu hâli..
O büyük veli...
Gülümseyiverir bu boş gayrete..

●

Nakkaş en sonunda gelerek dize,
Yırtar birbirini asla tutmayan,
Tecrübe edilmiş yirmi resmi de,
Yapışır Hazretin eteklerine!..
Velisi,
Bu işte!.. O büyük dinin!..
Nebisi olaydı,
Siz o vakit de,
Aransa lisanlar bulunmaz belki!..

●

Sonra «söz» de «göz» den
Üstün mü sanki?!..
O da öyle bir vasıtadır ki;
Mutlak bir medlûle,
Merbut bir lâfız,
Nakkaşın aczini bir hesap edin!..

●

Rüyâ âleminin şartları gibi,
Terkedip gözü de,
Sözü de bir an,
Kitaptan başını kaldır,
Ve uyan,
Aşkın o sihirli fecrinde biraz!..
Sırsıklam gözyaşı ol,
Serâpâ niyaz...
Yürü!..
Hayallerin müntehâsına!..
Açılır zulmetin katları sana,
Aşkın şûlesinde dağılıp bir bir.
Sonra bir an gelir,
O nûr belirir,
Karşında,
Çıldırtan bir ihtişamla!..
Fakat gördüğünden ibâret sanma!..
Kimbilir,
Kaç bir kat hicab,
Ardında,
Saklıdır hâlâ!..
Çünkü o nûrâ,
Aşk ve iman nisbetinde varılır,
Hicab kalkar,
Yol kısalır!..
Beşer takatince,
Nüfuz edilir,
Ve,
Bir de,
Sır,
Saklayabilene verilir!..
Muhakkak ki,
Böyle er kişiler de vardır,
Ancak
Unutma ki;
Yine de,
O'nu biliş bu kadardır!..

●

Nasıl başka türlü olabilir ki;
Zuhurunun şiddetinden gâib,
Bir celâl ve cemâle sâhip
Ve müteal olan Allah,
O'na,
«Habibim!..» dedikten sonra,
İmkân olur mu, daha fazla.
Nüfûza!...
Asla,
Aslâ!!..

Kadir Mısıroğlu

İSLÂM YAZISINA DÂİR

İNÖNÜ'NÜN İSLÂM HARFLERİNE DAİR BEYANLARI VE BUNUN AKSÜLÂMELLERİ

— 3 —

CÜNEYD EMİROĞLU

Gerçekten İnönü, Ulus Gazetesi'nde neşredilen hatıralarının 14-15 Nisan 1969 tarihli tefrikalarında İslâm Harfleri hakkında son derecede câlib-i dikkat beyanlarda bulunmuş ve bunların Türk basınında çeşitli aksülâmelleri olmuştur. Türk ilim ve fikir hayatını yakından alâkadar eden harf inkılabı hakkındaki bu beyan ve mukabil beyanları hûlasa ederek okuyucularımıza bu mes'ele üzerinde bir kere daha durup düşünmek imkânını vermek istiyoruz.

İnönü 14 Nisan 1969 tarihli Ulus Gazetesi'nde önce İttihat ve Terakki'nin devlete hâkim olduğu zamanda Enver Paşa tarafından başlatılan *«huruf-u munfasıla»* yani, İslâm yazısını, harfleri birbirine bitiştirmeksizin tek tek yazma usûlüne dâir bir hatırasını naklettikten sonra şöyle demekteydi:

«Şimdi, ben bu mâcerayı biliyorum. Harf inkılâbı ilân edilmeden iki sene evvel Atatürk'e söyledim:

«— Bu, kolay bir iş değildir. Sen, harb zamanı karargâhta çalıştın mı?» dedim.

«— Hayır» dedi.

«— Ben bilirim» dedim. «Bunu tecrübe ettim bütün devlet muâmelâtı, herşey bozulacak. Kabul edildi, diye kendisini mecbur hissederek yeni harfleri kullanacak, bir de asıl işidir, kıymetli işidir diye eski harfleri kullanacak. Başa çıkamayız. İyi düşün.»

Atatürk'e bunları söyledim ve benim ikazım cesâretini kırdı. Harf inkılâbını iki sene sürükledi. Resmî beyanlarında, grupta, partide yaptığı konuşmalarda, yeni harfleri düşünüyoruz, diyordu. Fakat, başlayamıyordu. Nihâyet, Harf inkılâbını emrivâki hâlinde ilân etmeden önce kendisine şöyle dedim:

«— Bunu istiyorsunuz, yapacaksınız. Fakat, tatbik etmiyeceksiniz.»

«— Kim?» dedi.

«— Siz,» dedim. «Başta siz olmak üzere hiç biriniz tatbik etmeyeceksiniz. Büyük bir inkılâb hareketi yapacağız. Bir inkilâp yapıldığı zaman, bunu tatbik etme mevkiinde bulunanların kararlarındaki inanç, ciddiyet ve sebat hakkında hiçbir şüphe olmamalı. Evvelâ biz, bunun birinci derecede tatbikçisi olmalıyız. Riâyet etmeliyiz.»

Adanalı Aziz Semih'in «Esmeî» müstear adıyla 1926 yılında bastırdığı «Yazımız» isimli eserin kapağı.

Atatürk söz verdi:

«— Tatbik edeceğiz, ben başta olmak üzere hepimiz tatbik edeceğiz.» dedi.

Harf inkılâbı oldu. Herkes bilir ki, ondan sonra, ben eski yazıyı kullanmış değilim. Harf inkılâbı çıktıktan sonra, şimdiye kadar eski yazıyla yazmış olduğum yirmi satırı bulmaz. Yapmadım. Yapamadım. Akıllılık ettim. Çünkü, ilk sıkıntıya katlanmayanlar, ömürlerinin sonuna kadar yeni yazıyı kullanamadılar. Yeni yazıya alışmak için birkaç ay, her ne kadar ise kabiliyetine göre sıkıntı çekip onun içine kapanmak lâzımdı. Onu kullanmakta ısrar etmek lâzımdı. Cemiyete bunu yaptırmak için almadığım tedbir, katlanmadığım eziyet ve vermediğim eziyet, güçlük kalmamıştır. Ben vekillerin, meb'usların, memurların, herkesin cep defterini muâyene eder ve eski yazı ile notlarını gördüğüm zaman mes'ul tutardım.

Basvekilim. Bir gün Genelkurmaya gittim. Bana resmi iki kâğıt getirdiler. İmza etmem lâzımmış. Fakat biri eski yazı ile vazılmış. Bunu okuyup anlayacağım ve sonra yeni yazıyla yazılmış olanını imzalayacağım. Nedir bu, diye sordum. Mareşal öyle söylemiş. Ona evrakı hep bu tarzda götürüyorlarmış. Tıpkı Hafız Hakkı'nın benden istediği gibi karşımdaki subaya:

«— Yeni yazıyı kullanmıyorsunuz. Bu, devletin kanunu değil mi? Siz devletin kanununu tanımaz mısınız?» dedim.

«Çocuk ölecekti. Pancar gibi oldu..»

(Devamı Var)

TÜRKÇE'YE SÛİKASD

ÖLÇÜ

Kadir Mısıroğlu

— 4 —

Kendi kültürümüzün malı olduğu ve asırlarca kullanılmış bulunduğu halde Türkçe'ye Sûikasd hareketi içinde karşısına çıkarılan frenkçe veya uydurma mukâbiliyle, bizim gayretsizliğimiz yüzünden boy ölçüşememiş ve unutulmaya yüz tutmuş kelimeler saymakla bitmez. Bunlardan biri de *«şuûnât»* tır. Bu kelime «şe'n» (-reel) kökünden gelir. «Şuûn» (-realite) bugün artık -mâalesef - unutulmuştur. Halbuki daha dün gazete başlıklarında cemî şekliyle yani *«şuûnât»* olarak hergün kullanılırdı. *«hâricî şuûnât»* veya *«dâhilî şuûnat»* denilirdi. Bu başlık altında, günün dahilî veya haricî aktüalitesi ele alınırdı.

Artık biz bile *«Türkçe'ye Sûikasd»* hareketine karşı çıktığımız halde, bu kelimeyi kullanamıyor ve maâlesef *«aktüalite»* demek mecbûriyetinde kalıyoruz. Aksi halde kasdimizin anlaşılamamasından korkuyoruz. Bugün herkesin bildiği pek çok kelime bu *«şuûnât»* gibi unutulmaya namzed görünmektedir. Güneş altında susuz bırakılan nâdide çiçekler gibi, kullanılmaya kullanılmaya solmakta ve millî hâfızadaki izi, her gün biraz daha silinmektedir.

İslâmî menşeli kelimelerin yerine zorla yerleştirilmeye çalışılan yeni kelimeleri, bunlar az çok umûmen anlaşılır hâle geldi diye baş tâcı etmek mukâbilleri olan asîl kelimelerin ölümünü hızlandırmaktadır. Gerçekten bir çok sağcı yazar bu mantıkla hareket etmekte ve başlangıcta alava aldığı kelimeleri bilâhare tercîhen kullanmaktadır.

İtiraf edelim ki; biz de ilk te'liflerimizde *anlaşılır olmak* ve bu sûretle gûyâ daha geniş kitlelere hitab etmek mantığına kapılarak *«olay»* ve *«konu»* gibi bazı kelimeleri kullanmışızdır. Meselâ *«Sarıklı Mücâhidler»* ve *«Lozan Zafer mi Hezimet mi»* isimli eserlerimizin ilk tabıları böyledir. Fakat bu kelimeleri kullanmak mezkûr eserlerin eskiye bağlı olmıyanlarca da okunmasını temin edememiştir. Ayrıca *«Amerika'da Zenci Müslümanlık Hareketi»* adlı eserimizde de, bir takım spor meraklılarının Mehmed Ali Clay dolayısiyle alâkalarını celbe vesile olur ümidiyle, hâlis islâmî islâmî kelimeler yerine, bunların frenkçelerini tercîh etmiştik. Meselâ: *«âlemşümul»* yerine *«ünüversal»* *«irâdecilik»* yerine *«volantarizm»* gibi. Bugün itiraf etmek mecbûriyetindeyiz ki; bu yolu tutmak mezkûr eserin daha fazla satışını sağlamadığı gibi bizim câmiânın da iltifâtından mahrum kalmasına sebep olmuş ve bunu, eserlerimiz arasında en az traj sağlayanı durumuna düşürmüştür.

Demek ki, daha fazla insana hitab etmek maksadiyle yeni kelimeleri tercih etmek, mes'elelerimize muhtevâ itibariyle bîgâne olanların iltifat ve alâkalarını celbe kifâyet etmediği cihetle, bunun neticesi, kendi kültürümüze zarar vermekten ibâret kalmaktadır. Bu gerçek, sahsî tecrübelerimizle de sâbit olmuştur.

g) Frenk lisanlarından dilimize giren ve artık harcıâlem bir mâhiyet kazanan kelimeleri, onların menşe'lerindeki mâna ve lâfızlariyle değil milletin lisanında kazandıkları husûsiyetlerle kullanmak gerektir. Meselâ: *«numara»* kelimesi frenk lisanlarında bildiğimiz *«rakam»* mukâbili iken Türkçe'mizde yerine göre bir takım incelikler kazanmıştır. Meselâ numara yapmak gibi. Bu kelime lâfız itibariyle de değişikliğe uğramıştır. Eskiler bunu aslına daha sâdık kalarak *«nomero»* şeklinde telâffuz etmektedirler. Halbuki millet, bu kelimeyi *«numara»* yapmıştır. O halde kısaltılmasının da frenklerdeki gibi *«no.»* değil *«nu.»* olması gerekir.

Türkçe'de bu şekilde mânâ ve lâfız değişikliğine uğramak frenkçe kelimelere mahsus değildir. Evvelce izah edildiği gibi Arapça ve Farsça kelimeler de lisanımızda benzer değişikliklere uğramışlardır. Onların da millî hançerede kazandıkları telâffuzlara ve millî şuurdaki manâlarına sâdık kalmak gerektir.

h) Türkçe'ye Sûikasd şekillerinden biri de, onun müstakar cümle yapısını bozmaktır. Bilhassa frenk lisanlarına özenerek Türkçe'nin fâil, mef'ûl ve fiil sırasiyle teşekkül eden cümle yapısını bozmaktadırlar. *«devrik cümle»* denilen bu sûikasd şekline solcular pek çok iltifat etmektedirler. Bunun yanı sıra muayyen tâbir ve söyleyiş şekillerini de frenk lisanlarındaki mukâbillerine benzetmektedirler. Eskiden biri *«banyo yapmak»* denirken bugün artık *«banyo almak»* denilmeye başlanmıştır. Kahve, çay ve buna benzer *«ısmarlama»* fiilleri de aynı zübbelikle *«almak»* kelimesiyle ifâde olunmaktadır. Eskiden «Ne emredersiniz?» yahut «Ne ısmarlarsınız?» diye soran garsonlar bile artık «Ne alırsınız?» diye sormaya başlamışlardır. Türkçe sâdece lâfız itibâriyle değil bu gibi zübbelikler yüzünden edâ ve ifâde husûsiyetleri itibâriyle de frenkleşmektedir. İman ve tarih şuuruna bağlı olanların buna da karşı çıkmaları gerekir.

Sebil

herşey hak için

Akıncılar

Her siyâsi teşekkül, bir takım temel görüşlere sahip olmak mecbûriyetindedir. Ancak bu sâyededir ki; sağlam bir hikmet-i vücûd'u (Varlık sebebi) olabilir. Bu görüşleri gayri siyâsi faâliyet sâhalarında telkin ve tevsi' etmek şarttır.

Bu yüzdendir ki İttihat ve terakki «Türk Ocakları»nı CHP «Halk evleri»ni kurmuştu.

CHP Sol militanların eline geçtikten sonra, ne kadar anarşist yetiştiren müessese varsa ona muâvin bir duruma girmiştir.

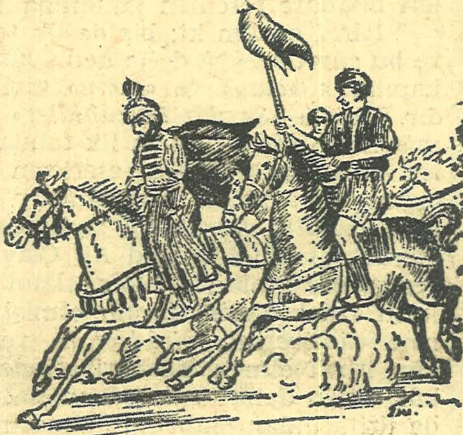
MHP Kominizmle mücâdelede düşmanın silâhını geri teptiren «Ülkücüler» den paralel bir çalışmanın muzâheretini görmektedir.

Bütün bu teşekküllerle dolaylı yoldan desteklendikleri siyâsi partiler arasında hiç bir hukuki ve hatta çoğu kere fiili bir münâsebet yoktur. Bunlar huküken müstakil müesseseler olup cemiyetler kanununa göre faaliyet gösterirler.

Hal böyleyken, CHP ve artık onun emrine girmiş gözüken bazı yüksek trajlı gazeteler, çizginin sağındaki teşekkülleri karalamak ve onların her birini birer siyâsi partinin âleti mevkiinde göstermek için hududsuz bir gayret sarfetmektedirler. Birçok sendikanın bile resmen ve a'lenen siyâsi faaliyetler göstererek CHP'ye destek olmalarına alkış tutan bu mâhudlar, üstelikte sahte bir «tarafsızlık» ve «Hukuka saygılılık» aldatmacası içinde bulunmaktadırlar.

Bunların yeni hedefleri geçen cuma günü Ankara'da umûmi merkezi teşekkül ettirilen «AKINCILAR BİRLİĞİ» dir. Bu teşkilâtın açılış merâsimine başyazarımız Kadir MISIROĞLU da katılmış ve bir konuşma yapmıştır. Kendisinin şahsi müşâhedelerine nazaran bu teşekkülün hiç bir siyâsi veçhesi yoktur. Serâpa iman vecd ve heyecanıyla dolu pırıl pırıl gençlerin toplandığı bu teşekkül, din ve tarih şuûruna bağlı olanların - siyâsi gayrı siyâsi - tabiaten yanında ve paralelindedir.

Böyle olduğu halde 26. Ocak tarihli Politika Gazetesi büyük bir acelecilikle bu nezih gençlik teşekkülüne hücûma kalkışmıştır. Üstelik «AKINCILAR» vesîle ittihaz edilerek MSP'den MC'nin hey'et-i umûmiyesine kadar şâmil bir tezvirat başlatılmıştır.

Akıncı, tarihimizde «fetih rûhu» nun timsalidir. Yeniden millî benliğimize dönüş mevsiminde bulunduğumuz şu günlerde kurulan bir gençlik teşekkülünün herkesten önce bir dönmeyi tedirgin etmiş bulunması, son derecede câlib-i dikkattir. Bu gençleri daha ilk adımlarında ve kabul ettikleri ismin yüklendiği cihad rûhu ile din ve tarihimizin düşmanlarını endişeye sevk ettikleri için bilhassa tebrik eder, kendilerine karşı vâkı hücumlar karşısında «It ürür kervan yürür» atasözümüzle mukabelede bulunmalarını salık veririz.

başyazı

Sağ Cephe'de Mütâreke İhtiyacı ve Sebîl

(Baştarafı 3. cü Sayfada)

Taban itibariyle, AP, MSP, MHP, ve DP çok cüz'î farklarla birbirinin aynıdırlar. Fark zirvededir. Zirvenin kusurlarını ifâde edeyim derken, tabanı rencide etmeye hakkımız yoktur.

İman dâvâsını ilk defa ve - kanunî imkânsızlıklara rağmen- mümkün olduğu nisbette siyâset sahnesine aksettiren bir MSP'yi, kadro, usûl veya zaman itibariyle tenkîd edenler, belki kendileri daha az hatalısını yapmaya bile muktedir olamıyacaklarını düşünerek, tahammül göstermelidirler. Zira, siyâsetin içine girilmedikçe bilinemiyecek nâmütenâhî güçlükleri vardır. Düşünmelidir ki; MSP nin dâvâ ettiği prensipler, her mümininn inanç ve arzularının mâ'kesidir. Usûle âid tenkidlerden esas zarar görmemelidir. Esasın aleyhdarları ise - hic şüphesiz - iman çerçevesi dışındakilerdir.

Komünizme karşı canhıraş bir mücâdele veren MHP'yi sırf bir heyecanla ihticâc ettiği için tenkid edenler, yirmi yirmibeş yaşlarındaki gençlerin çağlarına ve içinden geçtikleri maarif sistemine ait husûsiyetleri gözden kaçırmamalıdırlar. Ârif ve kâmil olanlar, insanları kusurlarından dolayı itici değil, onları yumuşak sözlerle düzeltmeye, ikmâl etmeye ve islâh eylemeye memur bulunduklarını düşünerek, toplayıcı olurlar. Neticeye değil de sebeplere nazar edenler, daha müsahamakâr olurlar. Tecâhül-i ârifâne denilen bu müsamaha hataları tashih imkânını elde tutmayı sağladığı gibi hatalıların zamanla kazanılmalarını da mümkün kılar.

Netice olarak şunu söyliyelim ki, Sağ Cephe, henüz kendi Bu sebeple kendi arasında bir mütârekeye mecburdur. Mütâreke adından da belli olduğu üzere daimî bir sulh demek değildir. Geçicidir. Bir müddet, birbiriyle boğazlaşma bertaraf edildiği takdirde ihtilâfların çoğu zâten kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Bu sebeple bugünkü şartlar önünde, îman dâvâsına doğrudan doğruya veya dolaylı olarak faydası dokunanlara alenen ilân-ı husûmet etmek, îmân şuuruna mugâyirdir. Velev bu gibi kimseler veya gruplar, hatâya müstağrak olsalar da... Zira, çizginin sağındaki herkesin ayıbını dev aynalarında aksettirmeye müheyyâ sürü ile düşman zâten mevcuttur.

Biz Sağ Cephe'yi siyâsî ve gayrı siyâsî bütün gruplarıyla tutmaya ve onlarla aramızdaki mükâleme imkânını devam ettirmeye çalışıyoruz. Bunu yaptığımız ve dar kliklerden herhangi birine kapılanmadan, hepsinin müdafaasını deruhte ettiğimiz ve hele hiç birisine inhisar ettirmeden yüce İslâm'ı ve O'nun mâruz kaldığı tehlikeleri dile getirmeye muvaffak olduğumuz takdirde, bizi dinleyenler - anlayışları nisbetinde - bugüne kadar olduğu gibi ehveni şerleri tercih etmekten vaz geçerek, merkezde toplanmaya ve bu merkezin temsil ettiği hareketi, sath-ı vatana şâmil ve hâkim kılmaya yöneleceklerdir. SEBİL, hiç bir grubun sözcüsü veya nâşir-i efkârı değildir. Herkes İslâm'a yakın olduğu nisbette onda kendisini ve inancının en gür bir üslûpla terennümünü bulacaktır. Bugünkü şartlar içinde, zarûrî olan birlik ve berâberliği sağlamayı ve İslâmî temel umdeleri benimsemeyi gâye ettihâz eden gazetemiz «herşey hak için» düsturu ile yola çıkmıştır. Selâm olsun, Hidâyete tâbi olanlara!

Kadir Mısıroğlu

Sebil

herşey hak için

Haftalık, tarafsız, siyasî, edebî, tarihî, gazete

Yıl: 1 Sayı: 5

BEŞ LİRA

Sâhibi ve Yazıişleri Müdürü:
KADİR MISIROĞLU

ABONE Yıllık 200 TL. — 6 aylık 100 TL.
İDÂREHÂNE: Vilâyet Hanı Kat: 3 No: 204 — Istanbul Tel.: 26 38 96
Dizgi: Sebil Mat.
Baskı: Fazilet Mat.
Umûmi Tevziat: SABRİ ÖZAKAR

Almanya Mümessilleri
A. RÜSTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel str. 13
Telefon: 0531 — 32 36 89
İngiltere Mümessili: İSMAİL ERÜNSAL

سبيل
كل شئ للحق
جريدة اسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية ادبية
ص.ب : ٨٠٨ استانبول ـ تركيه

Sebil

EVERYTHING DEVOTED TO THE TURUTH (HHQQ)
An Independent Muslim, Historical, Political and Literary Weekly
P. O. BOX 808
İstanbul/TURKEY
PHONE : 26 38 96
PRICE : 5 T.L.
Representative of Germany
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel Str. 13
phone: 0531 — 32 36 89
Representative of England
İSMAİL ERÜNSAL